

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 82

Simbătă 10 februarie 1973

16 pagini — 1 leu

PETRASCU

Autoportret

DIN CUPRINS :

- O nouă structură a lecției — pag. 3
- Perfecționarea corpului didactic, condiție vitală a modernizării învățământului — pag. 6—11
- Atelierul — școală, laborator al muncii tehnico-productive — pag 12

Elaborarea manualelor școlare prin concurs

Despre organizarea unor concursuri pentru elaborarea de manuale școlare s-a vorbit foarte mult și stăruitor. „Concursul” a devenit la un moment dat — pentru unii profesori și învățători — un fel de cheie fermecată. Ori de câte ori vorbeau despre neajunsurile unor manuale, ajungeau în ultimă instanță la soluția „lăitmotiv”: concursul și nu fără temei.

Opțiunile numeroase și repetate pentru promovarea acestei metode sînt întru totul îndreptățite; este o metodă democratică, echitabilă, folosită în multe alte sectoare de activitate; ea permite antrenarea miilor de cadre didactice, din toate județele țării, asigură șanse egale participanților și e menită, prin esența ei, să ducă la selectarea de valori cu adevărat autentice.

De altfel, organizarea unor asemenea concursuri are un trecut relativ bogat în istoria învățământului românesc.

Dar să trecem, de pe planul principiilor, bine cunoscute, pe cel al faptelor. Trebuie să spunem deschis că „recolta” de manuscrise obținută în ultimii ani, de către editura noastră, nu concordă cu cerințele care se pun în fața școlii și nici cu posibilitățile reale de care dispune valorosul nostru corp didactic, de pe întreg întinsul țării.

Venind în întâmpinarea propunerilor cadrelor didactice, Ministerul Educației și Învățământului a instituit, prin editura sa, la 11 iunie 1971, un concurs pentru elaborarea a 19 manuale școlare.

Care sînt rezultatele? S-au prezentat la concurs numai 8 manuscrise pentru 6 titluri, reprezentînd doar două discipline școlare: literatura română pentru liceu și geografia pentru școala generală. Dintre acestea, comisiile au admis un singur titlu: un manual de literatură română, pentru anul III liceu, care a primit media 9,80, premiul I și recomandarea de tipărire.

De asemenea, comisiile au propus acordarea de mențiuni unui număr de două manuscrise pentru aceeași

disciplină, și pentru același an de studiu, și unui manual de geografie pentru clasa a VIII-a a școlii generale, însă fără recomandarea de a fi publicate. Rezultatele obținute sînt — așadar — nesatisfăcătoare.

Din organizarea acestui concurs, se pot desprinde însă unele învățăminte:

1. **Competența și exigența comisiilor** alcătuite din cadre didactice — universitare, din licee și din școlile generale — constituie o condiție principală de reușită a unui astfel de concurs. Ea a fost realizată de data aceasta. Deși manuscrisele prezentate au fost puține, comisiile au cîntărit cu maximă răspundere fiecare lucrare, fără a pierde din vedere rostul esențial al unui astfel de concurs: ridicarea calității manualelor și stimularea inițiativei, a spiritului înnoitor, a celor mai largi cercuri ale corpului didactic. Competența și exigența maximă a comisiilor constituie o puternică garanție a succesului viitoarelor concursuri.

2. **Autoexigența autorilor** de manuscrise prezentate la concurs constituie o condiție la fel de importantă. Concursul la care ne referim nu s-a bucurat — din păcate — de îndeplinirea ei.

Comisiile au constatat, chiar la manuscrisele cărora le-au acordat mențiuni, o serie de lacune: stil deficitar, formulări simpliste, nivel scăzut sub raport informativ, științific și metodic, expuneri ermetice, texte monotone, cu date și cifre nesemnificative, care nu stimulează gîndirea și activitatea elevilor etc., fiind prin aceasta inferioare celor existente în circulație.

De asemenea, comisiile au reapiins încercările unor autori de a prezenta la concurs manuale existente în școli sau refaceri ale acestora.

Dr. EMIL BALDESCU
directorul Editurii didactice
și pedagogice

(Continuare în pag. a 5-a)

Eliberarea țării noastre, desăvîrșită prin instaurarea puterii populare, la 30 decembrie 1947, a adus după sine o modificare profundă în structura învățământului la toate nivelele.

Această modificare era imperios reclamată de un număr de solicitări cu caracter de urgență. Vom enumera cîteva: 1. necesitatea stîrpirii rapide a analfabetismului, deci, a cuprinderii în forma primului ciclu de învățămînt a tuturor copiilor țării. Aceasta reclama o creștere rapidă a corpului didactic corespunzător. 2. Necesitatea extinderii obligativității învățămîntului la un ciclu mai mare de ani, ceea ce implica iarăși o creștere numerică serioasă a corpului didactic pentru acest ciclu. Universitățile nu puteau satisface în totalitate aceste cerințe, în cadrul formelor existente de învățămînt de-atunci, cu toată creșterea numerică sensibilă a studenților. Și astfel a apărut necesitatea instaurării, în paralel, alături de un învățămînt „seral”, a unui învățămînt „fără frecvență”. 3. Necesitatea creării unei industrii diversificate, care reclama,

odată cu instalarea diverselor unități industriale pe întreg cuprinsul țării, pregătirea de lucrători, maeștri, ingineri, care să le pună în stare de funcționare. 4. Necesitatea suprimării unei inechități sociale izvorîte din structura vechiului regim.

Învățămîntul la distanță (II)

Legiferarea învățămîntului fără frecvență s-a făcut, după cum se știe, prin Legea Învățămîntului din 1948. Intenția legiuitorului nu a constat numai în egalizarea șanselor la învățătură pentru toți cetățenii țării, dar și în egalizarea eficienței formelor paralele de învățămînt. În cazul nostru, al învățămîntului zis „de zi” și al învățămîntului „fără frecvență”. Or, tocmai aici subsistă încă serioase deficiențe. Dacă la început ele puteau fi puse pe seama lipsei de experiență, astăzi, după

24 de ani, ele nu mai pot fi justificate decît printr-o inerție de care sîntem cu toți culpabili.

Adevărul este că această formă admirabilă de instruire a fost primită de la început cu scepticism de membrii corpului didactic. Sarcinile

legate de învățămîntul fără frecvență s-au distribuit totdeauna după criteriul completării normelor, acolo unde apăreau goluri, și nu după criteriul competenței sau al vocației.

În al doilea rînd, forma de apărare, constituită de o așa-numită corespondență cu studenții, nu a fost îndeplinită după regulile obișnuite ale corespondenței. Corespondența s-a făcut de două ori pe an. Nici de o parte, nici de alta nu s-a arătat entuziasm pentru această formă de comunicare. Dintr-o parte se expe-

diau, în multe cazuri, răspunsuri personale, sau împrumutate, de persoane care în mod vădit erau interesate să-și ridice, nu nivelul cunoștințelor, ci locul încadrării, printr-o nouă diplomă. De cealaltă parte, o vădită grabă, în a se debarasa de sarcina examinării lucrărilor, nu prin corectări sau explicații asupra erorilor comise, ci prin punctarea lor grafică, sublinieri cu creionul roșu, semnul mirării sau al întrebării. În fața acestor semne, studentul de la distanță își pune și el, inevitabil, întrebările sale: „De ce am greșit? De ce nu mi se explică nimic?”

O serioasă revizuire a concepției despre această formă de învățămînt, care va fi probabil predominantă în viitor, este, cred, absolut necesară.

Levon Nicolescu

ACCENTE

Al treilea salon național al cărții

În incinta sălii Dalles, din inițiativa Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a Centralei cărții și a Oficiului pentru organizarea expozițiilor, s-a deschis sâmbătă 3 februarie a.c. cel de-al treilea „Salon național al cărții”, înfrunzind 2500 exponate

din producția editorială din anul trecut a celor 25 edituri din țară. Salonul va fi deschis pentru public până luni 12 februarie, când va avea loc decernarea festivă a premiilor în cadrul concursului „Cele mai frumoase cărți ale anului”.

Din cele peste o sută de volume prezentate la standul Editurii didactice și pedagogice, rețin atenția elegantul „Atlas istoric”, „Chimia generală” de C. D. Nenițescu, manualul „Desen tehnic pentru construcții de mașini” — pentru școli postliceale. Prin conținut, tinută grafică și ireproșabilă execuție poligrafică, se mai evidențiază lucrările: Emil Băldescu — „Spiru Haret”, „Citire” (manual pentru clasa a II-a de Maria Anca și Maria Radu), „Modele matematice ale sistemului educațional” de Mircea Malița și Corneliu Zidăroiu și „Nouvelle scelle” (adresată celor ce studiază limba italiană în liceu). În evantaiul expoziției mai spicim interesante studii

în colecția „Pedagogia secolului XX”, aparținând unor cercetători români (Stanciu Stoian — Educație și tehnologie) sau străini (Jean Piaget — „Psihologie și pedagogie”, Emile Planchard — „Cercetarea în pedagogie”, L. V. Zankov — „Convorbiri cu învățătorii”), lucrări privind istoria psihologiei, a învățămîntului, plachete din seriile Caiete de pedagogie modernă, Monografiile profesionale, diferite manuale experimentale.

DOINA VOICULESCU

La începutul unei colecții

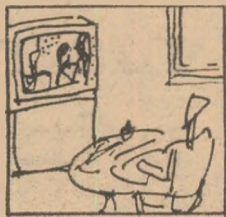
Radioteleșcoala

Joi, 1 februarie a.c., la Bibliotecă „Mihai Eminescu” din Capitală, a avut loc lansarea, într-un cadru festiv, a antologiei Sinteze de limba română — Radioteleșcoala, coordonată de conf. univ. dr. Th. Hristea și conf. univ. dr. Grigore Brâncuș. Antologia cuprinde cele mai izbutite lecții de limba română susținute la radio și televiziune, inaugurează o colecție apărută din inițiativa Editurii didactice și pedagogice și a Sectorului de radioteleviziune educativă din cadrul Centrului de informare și documentare al învățămîntului (redactor Valentin Andronache).

În incinta librăriei Eminescu s-au întâlnit autorii textelor cuprinse în antologie (conf. univ. dr. Th. Hristea, conf. univ. dr. Grigore Brâncuș, dr. Mioara Avram, conf. univ. dr. Ion Diaconescu, prof. univ. dr. Gheorghe Bulgăr, prof. Corneliu Lancor cu elevii liceelor nr. 42, nr. 38 și nr. 43 și ai școlilor generale nr. 153 și 13 din Capitală. O întâlnire necesară, deoarece antologia se adresează, în primul rând, acelor elevi de liceu pe care îi așteaptă, la sfârșitul liceu-

lui, examenul de admitere în facultățile de filologie. Mai mult decât atât, antologia se adresează tuturor celor interesați să cunoască subtilitățile limbii materne.

Academicianul Alexandru Graur a recomandat antologia cu multă căldură arătând, încă o dată, că ea vine să suplinească o imensă lipsă din programa analitică a liceelor: omiterea orelor de limba română pe parcursul ce-

lor patru ani de studiu. Conf. univ. dr. Th. Hristea, vorbind din partea autorilor, a subliniat faptul că studiul limbii române nu trebuie să se oprească la analiza gramaticală mecanică, ci trebuie să includă și studiul vocabularului limbii române.

Pentru viitor semnalam aparițiile antologiilor de filozofie și socialism științific și de literatură română.

ANCA NEMOIANU

„Catedra”

În concepția marxist-leninistă, școala este o puternică forță propulsivă, un factor social de formare a forței de muncă. Societatea socialistă a amplificat funcțiile sociale ale școlii, care a devenit o instituție polivalentă, integrată organic în viața colectivității sociale, în dinamica tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Nivelul actual al societății socialiste, perspectivele evoluției sale impun perfecționarea multilaterală a învățămîntului, într-o concepție unitară, pe baza programului de

perspectivă, de pregătire a cadrelor, în strînsă legătură cu dezvoltarea economică și socială”.

Acesta a fost punctul de vedere al Inspectoratului școlar și al Casei corpului didactic Arad, așa cum a fost enunțat în „Cuvîntul înainte” al autorilor, din editata cu legere de studii intitulată „Catedra” — 1972 (168 pag.), publicație notabilă în peisajul literaturii noastre pedagogice.

Voluntățile se deschide cu foarte documentatul studiu al prof. Dorel Zăvoianu, secretar al Comitetului județean P.C.R. Arad, despre „Perfecționarea activității didactice”, în care autorul, apreciind Plenara din 3-5 noiembrie drept un moment deosebit de important în ridicarea pe o treaptă superioară a întregului proces de formare a constructorilor socialismului și comunismului, de dezvoltare a conștiinței socialiste a celor ce muncesc, analizează cu competență felul în care, în lumina hotărîrilor acestei plenary, ca și, firește, ale Congresului al X-lea al partidului, a fost sporită contribuția factorilor implicați direct, deși în modalități și pe planuri diferite, la desfășurarea întregului proces educativ din județul Arad. Din rîndul celorlalte cincisprezece articole legate de perfecționarea activității didactice și, în general, de metodică, ca și de critică și bibliografie, atenția ne-a fost reținută, în special, de: Romulus Șiclovan — „Probleme ale lecturii copiilor de vîrstă școlară mică”, Petru Clepe — „Elaborarea programului de pregătire tehnico-productivă într-o școală”, George Manea — „Mișcarea muncitorească arădeană între anii 1938-1940”, Ioan Lucaci — „Tehnologia lecției, obiect de investigație științifică”, Miron Ionescu — „Clasic și modern în organizarea lecției” și Nicolae Roșu — „Studii și articole de istorie”.

ALEXANDRU MITRU

CONSULTAȚIE

Inv. Butunoi Sultana, satul Crăești, jud. Galați, ne cere lamuriri cu privire la întocmirea caracterizărilor care cuprind aprecieri asupra modului în care personalul didactic își îndeplinește îndatoririle. Caracterizarea — ne scria d-sa — se întocmește la încheierea celor 5 ani, se completează pe parcursul acestei etape cu anumite aspecte noi, sau se întocmește anual? În calitate de învățătoare și organizatoare de grupă sindicală a cerut tovarășei directoare să-i permită să-și cunoască măcar caracterizarea dînzei, dar a fost refuzată.

— Legea nr. 6/1969 privind Statutul personalului didactic (art. 74) a prevăzut obligativitatea întocmirii, la intervale de 5 ani, a caracterizărilor privind aprecierile asupra modului în care personalul didactic își îndeplinește îndatoririle. Prin Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat (art. 17-21) s-a introdus sistemul de apreciere anuală, în scopul cunoașterii posibilităților și a perspectivelor de dezvoltare și promovare a cadrelor, al repartizării și utilizării judicioase a acestora, al aplicării cu strictețe la fiecare loc de muncă a principiului socialist de repartiție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii.

Aprecierile vor reflecta sintetic activitatea desfășurată și vor fi întocmite conform prevederilor art. 18 din Legea 12/1971 și a criteriilor prevăzute la art. 126-129 din Regulamentul privind numirea, transferarea și evidența personalului didactic (1969). Conform noii legi, aprecierile vor conține un calificativ — foarte bun, bun, satisfăcător sau slab — în raport cu modul în care fiecare persoană corespunde cerințelor postului pe care îl ocupă.

Pentru personalul didactic de predare, caracterizările se întocmesc de conducerea școlii, cu consultarea organizației sindicale și se discută în consiliul profesional în cursul lunii iunie. Aprecierile și calificativele se aduc la cunoștința celui în cauză, în cadrul colectivului din care acesta face parte. Cei nemulțumiți de aprecierile și calificativele primite pot face contestație la inspectoratul școlar în termen de 15 zile de la luarea la cunoștință. Soluționarea contestațiilor se va face în cel mult 30 zile de la data prezentării lor.

Caracterizările anuale rămase defunctive se atașează la statutul personal al cadrului didactic respectiv.

Prof. IOAN BADIU

PRO ȘI CONTRA

Inconsecvențe și „inconsecvențe”

În numărul 72 din 2 decembrie 1972 al revistei „Tribuna școlii” a fost publicat articolul „Inconsecvențe și neconcordanțe în manualul de geometrie al clasei a VII-a” semnat de prof. Gh. Berinde și prof. Maruseac Fedor.

„Nu putem fi de acord, declară

autorii, nici cu metoda prin care se explică în manual aria cercului” se spune textual în articol. După părerea d-ilor, ar fi mai indicat să dăm elevilor „direct” formula ariei cercului.

Mai întâi, că a da formula ca o afirmație gratuită (ca la clasa a V-a) contravine principiilor de educare a gândirii științifice. Apoi, că noțiunea de limită, care se învață abia în anul III de liceu, trebuie pregătită cu grijă din clasele anterioare. Lecția „Aria cercului” are multe valențe cu noțiunea de limită, iar autorul manualului (prof. A. Hollinger) o realizează foarte original.

Critica ce s-ar fi putut aduce aici, și pe care articolul nu o sesizează, este aceea că există metode și mai intuitive, și mai riguroase. (A se vedea „Metodica predării geometriei în Școala generală” de E. Rusu, pag. 137).

În ceea ce privește recomandarea ca latura și apotema poligonului regulat să fie studiate direct pe cazul general, este expusă cam neconvincător. (E neconvincător, de pildă, a spune: „Cu câteva zile înainte, elevii își însușesc unele elemente de trigonometrie” — ca și cînd ar fi ceva improvizat — cînd, în realitate, capitolul „Elemente de trigonometrie” precede nemijlocit capitolul „Poligoane regulate.”) Era suficient a se

recomanda „Metodica predării geometriei” de E. Rusu, pag. 129-130, sau a se cita ideile de bază de acolo.

Articolul conține și unele observații interesante, dar necorespunzător justificate. Așa, de pildă, se semnalează o formulare defectuoasă la pag. 184. Într-adevăr, unghiul și arcul sînt mărimi distincte, chiar dacă unitățile lor de măsură poartă aceeași denumire. Dar ce legătură este între faptul acesta și faptul că tema este ilustrată „prin două figuri 35, a doua fiind confuză și fără nici o explicație”? (La drept vorbind, figura nu e deloc confuză, și nu cere mai multe explicații.)

De asemenea, se arată că manualul nu denușește secanta la cerc și nici dreapta exterioară cercului. Aduce însă și o „scuză” manualului, sub formă de învinuire adusă programei, care — chipurile — nici ea nu prevede așa ceva. Or, programa aici n-are nici un cusur, devreme ce prevede precizia poziției unei drepte față de cerc. Nu putem pretinde a se transforma programa în manual.

Articolul mai semnalează că în programă este prevăzută lecția (ca și cînd ar specifica: o singură oră!) „Cazurile de asemănare a triunghiurilor”, în timp ce manualul tratează numai un singur caz. După părerea autorilor articolului — care

țin cont de nivelul de înțelegere al elevilor clasei a VII-a — s-ar putea trata și al doilea caz de asemănare, propunînd în concluzie „o modificare a manualului, după o programă precisă”. Programa însă e destul de precisă: „Cazurile de asemănare a triunghiurilor”. Și nici manualul — după opinia mea — nu are aci vreun cusur esențial. La fel, în legătură cu temele: „Valorile funcțiilor trigonometrice ale unghiurilor de 30°, 45°, 60°”, „Relații între laturile și unghiurile triunghiului dreptunghic —” și „Raportul perimetrelor a două poligoane asemenea”. (O lipsă esențială aci — care scapă autorilor articolului, dar care trebuie semnalată — este faptul că manualul nu arată ce se înțelege prin laturile corespunzătoare (omoloage) a două poligoane asemenea. Se face doar o trimitere în subsolul paginii 221, în care se spune: „În cazurile simple pe care le vom studia, va fi ușor să recunoaștem care sînt laturile corespunzătoare”).

Singura observație justificată din articol este cea cu privire la problema 62 (pag. 288), ca fiind o problemă insuficient gîndită.

Prof. BOGDAN NEAMU
Liceul nr. 7 — Galați

Repere ale modernizării

O NOUĂ STRUCTURĂ A LECTIEI

O structură in virstă

de peste 300 de ani

Structura lecției — așa cum o practicăm astăzi la catedră dar și în formarea personalului didactic — coboară din îndelungata trecere a peste trei secole, pentru întâia oară fiind așezată de Comenius și, apoi, prin Pestalozzi, reasezată de Herbart pe ceea ce denumim, curent, treptele ei formale. Structurală prin pregătire, tratare, asociere, generalizare și aplicare, lecția însemnează „predare de cunoștințe”, activitate verbală a educatorului care declanșează din partea elevului o activitate-răspuns de memorizare a cunoștințelor predate.

Afectând nemijlocit structura lecției, procesualitatea ei sau alte aspecte implicate ca: relația profesor-elevi, rolul mijloacelor de învățămînt, atenuarea caracterului aversiv al controlului învățării ș.a., pozițiile tipice se întâlnesc, aproape unanim, pe platforma îndepărtării din lecție a discursivității, a autoritarismului și sistemului de verificare și notare. S-au imaginat și s-au transpus în practica didactică unele amendamente (metode active similare euristici socratici, intuiția nemijlocită în contact direct cu realitatea sau mediat cu ajutorul mijloacelor de învățămînt, problematizare ș.a.) care au atenuat monologul educatorului, au extins dialogul acestuia cu elevii (așa s-a născut o întreagă pedagogie a „întrebării și a ascultării”), dar care au menținut în linii mari structura (treptele formale herbartiene) și procesualitatea (discursivitatea profesorului) lecției devenită, prin trecerea secolelor, tradițională.

Discursivității profesorului — încă de pe vremea cînd începuse să se răspundească planul comenian al lecției — i-a fost opusă acțiunea elevului („Dați lui Emil lucruri, nu vorbe” — Rousseau la mijlocul secolului al XVIII-lea), ca element de bază al unei alte procesualități (învățare prin acțiunea elevului asupra realității), fără însă a se realiza o structură corespunzătoare acestui mod de învățare. Structura și procesualitatea lecției tradiționale pot fi reprezentate prin trei momente: educatorul predă (expune, activează etc.), elevul învață (memorizează cunoștințe) și profesorul evaluează nivelul memorizării de către elev.

Cadrul unei noi structuri a lecției

În raport cu „materialele” explozive cu care lucrează învățămîntul (explozia informațională, tehnică, demografică a progresului social contemporan) și cu rațiunea sa fundamentală (asigurarea nediscriminato-

rie pentru întregul tineret a unei integrări socio-profesionale rapide și eficiente), termenul de „învățare” de cunoștințe este înlocuit, din ce în ce mai mult în practica didactică, prin cel de „dezvoltare” (de capacități).

Întărirea cunoștințelor și deprinderilor, precum și transferul întregului proces instructiv-educativ în comportamente ale elevului vor fi cu atât mai durabile cu cît elevul, condus de educator, va acționa asupra realității, va lucra cu ea, va investiga și va descoperi cunoștințele, pornind de la convingerea că lucrîndu-se cu ele, cunoștințele vor forma capacități și vor fi mai ușor înțelese fixate, ierarhizate și operaționalizate.

În lecția tradițională, orice eforturi va depune educatorul, accentul principal revine tot memorizării, și, prin aceasta, învățării, în vreme ce, într-o lecție adecvată cerințelor actuale de educație în societatea noastră, greutatea specifică a acesteia va consta în acțiune și, prin aceasta, în dezvoltarea gîndirii, creativității și altor capacități.

Lecția in raport cu integrarea socio-profesională

Dacă apreciem că rațiunea esențială a învățămîntului constă, din punct de vedere social, în integrarea socio-profesională rapidă și eficientă a absolvenților corespunzător diferitelor tipuri și nivele de școlarizare, iar din punct de vedere individual, în formarea și cristalizarea personalității în măsura în care locul de elecție al afirmării și perfecționării acesteia îl constituie activitatea profesională, procesul instructiv-educativ se va organiza în funcție de cerințele acestei integrări și ale acestei personalități.

Operațiunea imediat următoare presupune definirea obiectivelor educative și prefigurarea comportamentelor finale pe care le necesită un proces instructiv-educativ subordonat integrării amintite. Instrumentalitatea construcției comportamentelor este alcătuită de volumul multidisciplinary de cunoștințe selectat și tradus în obiecte (discipline) de învățămînt, repartizat pe tipuri de școli și nivele de școlarizare.

Educatorul își începe activitatea sa de creație didactică, neîntreruptă, cunoscînd toate aceste trepte (cerințele integrării, obiectivele educative, comportamentele finale prefigurate și volumul de cunoștințe selecționat al disciplinei sale școlare), organizînd teme de studiu (conform programei obiectului respectiv), trecînd apoi temele de studiu prin principalele variabile ale activității sale (metode de învățămînt, tehnici, procedee, mijloace, nivelul școlar al elevilor, efectivul clasei durata lecției ș.a.) și elaborînd sarcini de lucru pentru activitățile elevilor. Lecția se desfășoară în două etape: activitatea elevilor depusă pe baza sarcinilor de lucru primite (etapă în care profesorul, pînă acum creator de didactică, devine colaborator și principal consultant al elevilor) și valorificarea rezultatelor a-

cestei activități (un rol final: profesorul evaluator de cunoștințe, deprinderi și comportamente, prin măsurarea nivelului dintre performanțele minime, obligatorii, determinate și performanțele maxime, facultative și indeterminate pe care elevii le-au realizat).

Creația didactică a educatorului

Pentru a realiza lecția cea mai adecvată obiectivelor educative și condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea sa, educatorul „trece” tema de studiu prin principalele variabile amintite:

- 1) Metodele, tehnicile și procedeele didactice sînt subordonate activității elevilor de realizare a unor sarcini de lucru, promovînd, totodată metodologia.
- 2) Mijloacele de învățămînt au un rol de mediator de realitate asupra căreia elevii vor lucra și de element de bază al constituirii mediului instruirii; manualul devine principala sursă bibliografică în activitatea elevilor.
- 3) Nivelul real școlar al elevilor orientează organizarea omogenă sau heterogenă a sarcinilor de lucru în funcție de elevii avansați, dotați etc.
- 4) Efectivul clasei este, de cele mai multe ori, determinant pentru organizarea individuală sau în grup a activității elevilor.
- 5) Durata lecției orientează, mai ales, estimarea cantitativă a sarcinilor de lucru.

Rezultatele „trecerii” temei de studiu prin aceste variabile (și, eventual, prin altele) se consemnează în sarcinile de lucru pentru elevi și măsurile de pregătire de către educator, a condițiilor în care elevii își vor îndeplini aceste sarcini.

Lecția — activitate și valorificare a rezultatelor

La intrarea în clasă, elevii găsesc pe mesele lor fișele cu sarcinile de lucru, unele indicații asupra desfășurării activității, materialele necesare și, eventual, fișe și indicații de consemnare a rezultatelor obținute.

Educatorul pregătește activitatea elevilor în cabinet (laborator sau atelier) prezentînd tema de studiu, concepte, idei ș. a. Urmează activitatea elevilor și consemnarea de către aceștia, individual sau în grup, a rezultatelor obținute.

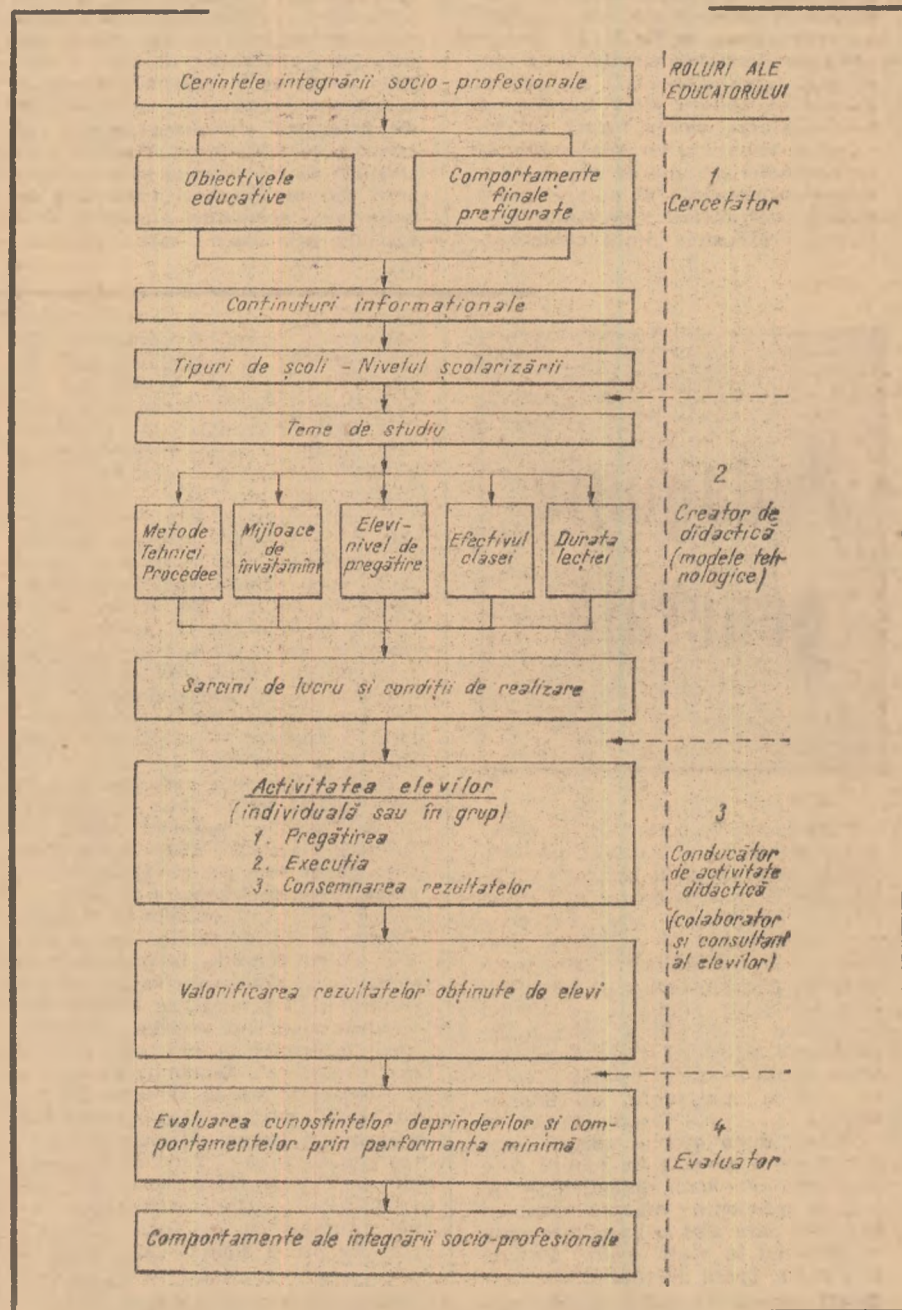
Valorificarea rezultatelor activității elevilor se face cu ajutorul educatorului, stimulîndu-se cît mai mult valorificarea de către elevi. În această etapă, educatorul urmărește, în măsura în care este posibil și necesar, realizarea de către elevi a performanțelor minime obligatorii.

Activitatea elevilor poate fi o muncă de observare, de investigație și de descoperire, de rezolvare a unor situații probabile sau a unor jocuri, de pregătire și de susținere a unor referate, de participare la dezbateri, brainstorming ș.a.

Subordonate acestei activități pot fi oricare dintre toate metodele de învățămînt, procedeele și tehnicile didactice cunoscute. Lecția, în această structură, se organizează în întregime, sau numai parțial, prin activitatea elevilor.

Prin procesualitatea și structura ei, lecția de tipul celei prezentate, alternată cu lecții tradiționale active, asigură elevilor „a învăța”, „a învăța să învețe” și, mai ales, „a învăța să cerceteze și să soluționeze”.

COSTIN ȘTEFĂNESCU
șef de secție,
Institutul de științe pedagogice

Geografia economică

In dorința de a stimula o dezbatere pe marginea actualului manual de geografie economică pentru liceu, publicăm în numărul de față articolul elaborat de inșiși autorii manualului.

După cum pot lesne observa cititorii revistei, articolul constituie o invitație la o analiză aprofundată în vederea îmbunătățirii lui.

In toamna anului 1972 a apărut un nou manual de geografie economică generală pentru cursul liceal teoretic și de specialitate (autori: N. Djamo, Cristache Stan și N. Stoica), fapt care — potrivit presei de specialitate — marchează un „prim pas înainte pe calea îmbunătățirii calitative a învățămîntului geografic școlar”.

Pornind de la faptul unanim recunoscut că geografie constituie o importantă disciplină de cultură generală și de corelare interdisciplinară în școala medie și de necesitatea familiarizării elevilor cu o sferă mai largă și actuală de noțiuni geografice, autorii s-au străduit să înmănuncheze, într-o formă sintetică, și sistematică, un ansamblu de caracterizări și fapte de geografie economică mondială, de natură să dea ocazia confruntării tineretului școlar cu problemele lumii contemporane

Pedagogie generală

Fără îndoială, manualul de pedagogie generală, ediția 1972, este superior celor de până acum. Calitățile sale îl recomandă tot mai mult, de la o apariție la alta, ca pe o carte indispensabilă activității profesorilor și învățătorilor de toate vîrstele. Autorii lui, personalități bine cunoscute datorită prezenței lor active în domeniul pedagogiei românești, au reușit să ne ofere, sintetic, o mare parte din problemele cu care se confruntă azi învățămîntul.

Totuși, după opinia noastră, manualul — și aceasta în primul rînd în partea rezervată didacticii — nu ține în suficientă măsură pasul cu înnoirile care sînt o realitate sau se întrevăd în viața școlii. Pe de altă parte, presa de specialitate, angajată plenar în acțiunea de modernizare a învățămîntului, prezintă probleme cu un puternic ecou în

In discuție:

MANUALELE ȘCOLARE

rane în domeniul relației om-mediu ambiant și al activității productive a societății.

In elaborarea acestui manual o preocupare centrală a autorilor a constat în imbinarea caracteristicilor economico-tehnice ale producției pe ramuri și centre mari cu cerințele integrării lor specificului geografic pe zone și regiuni ale globului, prezentate comparativ și după o anumită ordine de importanță economico-socială.

Spre deosebire de vechiul manual, depășit, care repeta, pe țări, materia din ciclul inferior, actuala programă și manualul corespunzător de geografie economică a lumii reprezintă o cotitură structurală atît în conținutul, cit și în maniera de prezentare a materialului, adoptîndu-se metoda analizei pe mari ramuri ale economiei mondiale, introducîndu-se totodată și două capitole noi, „Populația globului” și „Resursele naturale”, privite ca potențial uman și economic al Terrei.

In același timp, autorii apreciază că manualul tinde să devină o cotitură și în modul de asimilare a cunoștințelor geografice de către elevi, accentul gîndirii căzînd pe corelația și interpretarea faptelor axate pe ramuri și probleme ale economiei și populației globului, ca și pe schimbările relației om-mediu fizice, datorită transformărilor rapide ale peisajelor geografice de către societatea modernă și utilizării sporite a resurselor naturale, impulsionate de progresul tehnico-economic al epocii contemporane. Autorii s-au străduit să selecteze și să caracterizeze, din mulțimea și varietatea de materiale economico-statistice, trăsăturile principale care definesc

potențialul și repartiția geografică a producției principalelor ramuri și subramuri ale economiei globului. Totodată s-au făcut și unele referiri la realizările, ascensiunea și locul României în economia mondială.

Capitolul „Resursele naturale”, introdus de programă în ultimul timp, a fost limitat, în ediția de față, numai la prezentarea onora dintre ele, deoarece acestea sînt studiate și ca materii prime la lecțiile despre industrie, unde resursele respective sînt mai organice și dialectice legate de procesul complex al activității omenești pe zone și regiuni mari ale globului. În schimb, la capitolul despre resurse naturale, autorii au adus o completare, introducînd probleme sumare de ecologie și noțiunea de „echilibru natural”, foarte actuale în geografia modernă.

In forma apărută (manual experimental), lucrarea, deși reprezintă o contribuție la perfecționarea învățămîntului geografic în liceu, cuprinde, totuși, și unele deficiențe, datorate timpului scurt avut la dispoziție pentru elaborarea, redactarea și tipărirea spre a ajunge în timp util în școli. Faptul că manualul cuprinde date din producție relativ bogate nu poate constitui o supraincercare pentru predare, deoarece trebuie să se aibă în vedere marea varietate a produselor și resurselor economice, precum și necesitatea aprecierii cantitative a celor principale. Memorarea lor nu este obligatorie, ci orientativă, multe date fiind cuprinse în paranteză sub formă de motivare a afirmațiilor sau explicațiilor din text, iar alte date sînt prezentate sub formă de grafice ușor de înțeles.

Autorii și Editura didactică și pe-

activitatea corpului didactic. Se poate afirma că materialele apărute în presă contribuie substanțial la schimbarea de concepție în munca instructiv-educativă, la inițierea unor studii și experimente menite să ducă la creșterea rolului școlii în viața socială.

Cu alte cuvinte, este vorba de un decalaj — într-o oarecare măsură inevitabil — între manual și presa pedagogică privind abordarea problemelor școlare. De aceea, considerăm că valoarea și funcționalitatea manualului vor spori cu atît mai mult cu cît vor fi reduse deosebirile dintre „această pedagogie” — cea prezentată în manual — și „cealaltă pedagogie” — difuzată în presa de specialitate.

Din dorința de a avea un manual îmbunătățit, vom încerca, pornind de la lipsurile actualei ediții, să formulăm cîteva sugestii de care s-ar putea ține seama și la elaborarea programei școlare viitoare.

In primul rînd, credem că la tema „Particularitățile psihice de vîrstă” s-ar putea renunța intrucît acestea se studiază amănunțit la psihologia copilului. În general, se impune revizuirea spațiului acordat temelor, unele dintre ele putînd fi prezentate mai concentrat. Economia de spațiu și timp rezultată ar urma să fie repartizată extinderii și introducerii altora. Din prima categorie am putea cita teme ca: „Televiziunea școlară”, „Trăsăturile personalității învățătorului”, „Individualizarea învățămîntului cu ajutorul fișelor” etc., iar din a doua: „Legitatea în pedagogie”, „Considerații cu privire la cercetarea în pedagogie”, „Educația intelectuală în condițiile societății contemporane”.

Intuiția — ea procedeu, didactic — ar trebui să-și găsească în viitorul manual o prezență mai mare, pe măsura posibilităților mai mari care există. In momentul de față, în manual se găsește un singur desen, și anume „schema unui sistem cibernetic”, ceea ce, să recunoaștem, este cu totul insuficient. Ar fi necesară reproducerea și a altor desene, a unor grafice, diagrame, imagini reprezentative din viața școlii, mijloace moderne audio-vizuale, mașini de instruire etc., care să contribuie la însușirea mai temeinică a cunoștințelor și să ofere totodată subiecte de discuții în cadrul lecțiilor.

Referitor la întrebările din manual, se impune observația că ele ar trebui să fie mai bogate în substanță problematică, pentru a solicita mai intens gîndirea, pentru a forma și dezvolta la elevi gîndirea pedagogică. Fără a susține că întrebările introduse prin „de ce?” ar rezolva de la sine acest deziderat, semnalăm totuși că din cele 222 de întrebări doar 5, adică 2,25 la sută, sînt formulate astfel.

Manualul utilizează, printre altele, și unele noțiuni insuficient explicate, cum ar fi „integrare socială”, „aspect formativ”, „pedagogie prospectivă”, „euristică”, „educație permanentă”, la care se pot adăuga cele cu care se operează la capitolul „Educația, estetică”. Pe de altă parte, noțiuni des folosite astăzi, ca: „tehnică didactică”, „tehnologie didactică”, „telescolară”, „telelecție”, „educațional” etc., ar trebui introduse și explicate corespunzător.

Examinarea și notarea elevilor — o problemă care provoacă destule

didactice, în acord cu observațiile și sugestiile făcute în recenzia apărută în revista Terra nr. 6/1972, își propun o îmbunătățire substanțială a manualului, atît în ceea ce privește conținutul, cit și forma lui, în noua ediție revizuită și completată ce va apărea pentru anul școlar 1974-1975. Astfel, capitolele „Harta politică a lumii”, „Legăturile economice externe” etc. vor fi extinse, pe măsura importanței conținutului lor. De asemenea, vor fi completate, restructurate și actualizate și celelalte capitole ale cărții și se vor introduce, cu literă mică și în limita spațiului disponibil, scurte descrieri de peisaje specifice, industriale, agricole etc., menite să întregescă imaginile geografice ale lumii contemporane și dinamismul transformării condițiilor de trai. Semnatarii cărții își mai propun să completeze manualul cu o lecție de încheiere privind liniile de dezvoltare economică a umanității, în viitorul apropiat și cu un tabel statistic (plant), la sfîrșitul cărții, cuprinzînd date pe categorii de produse și resurse. De asemenea, la finele unor lecții mai importante vor figura scurte întrebări asupra problemelor de conținut. Hărțile, schițele, graficele și fotografiile vor spori la număr și se vor îmbunătăți calitativ.

Dorind a stabili un dialog activ cu colegii din învățămîntul mediu și cu toți factorii interesați în perfecționarea manualului de față, rugăm colegii și cititorii din rîndul publicului larg să binevoiască a trimite pînă la 15 mai 1973 observațiile și sugestiile lor pe adresa: Editura didactică și pedagogică, redacția de Geografie, strada Spiru Haret nr. 12, sect. 7, București.

Pe toși îi asigurăm că vom lua în considerare toate sugestiile și observațiile judicioase ce ne sînt și ne vor fi adresate pentru îmbunătățirea și completarea acestei importante cărți de cultură generală, în ediția sa revizuită.

N. DJAMO,
CRISTACHE STAN și
N. STOICA

dificultăți în activitatea la clasă mai ales a cadrelor tinere — este prea sumar tratată, de unde o serie de greutăți ivite chiar în timpul practicii pedagogice. De aceea, se impune considerații mai ample în legătură cu această latură importantă a muncii educatorilor, explicații privind verificarea progresului școlar prin teste docimologice.

De asemenea, ar fi necesar ca manualul să dezvolte cu mai mult curaj, în spiritul pedagogiei moderne, temele referitoare la: conținutul învățămîntului, metodele de învățămînt, tipurile de lecții, formele de organizare a procesului de învățămînt. Se simte nevoia unor precizări în legătură cu învățarea prin descoperire, activitatea în grup, munca în cabinete și laboratoare, problematizarea etc., arătîndu-se specificul aplicării lor la clasele mici. Totodată sîntem de părere că în manual, capitolul „Orientări noi în didactică” nu trebuie să mai apară în poziția de „adăugat” la problemele de didactică. Este mai util ca ideile respective să fie integrate organic în didactică în funcție de natura lor.

Remediarea lipsurilor semnalate, precum și a altora pe care nu le-am prezentat aici, ar putea duce la alcătuirea unui manual care să cuprindă o pedagogie renovată în toate compartimentele ei. Avem convingerea că o programă și un manual de pedagogie îmbunătățite ar permite pregătirea unor viitori învățători capabili să se încadreze imediat și cu randament sporit în dinamica învățămîntului modern.

Prof. IOAN DOBRE,
Liceul pedagogic Abrud,
judetul Alba

ȘI TEHNOLOGIA INSTRUIRII

DEZVOLTAREA INTERESULUI PENTRU FENOMENELE BIOLOGICE

Dintre disciplinele școlare, științele naturii sînt cele care, prin specificul lor, oferă în mai mare măsură elevului posibilitatea de a aplica tezele teoretice în practică. De aceea, predarea lor pricepută formează la elevi convingeri ferme despre utilitatea teoriei, despre importanța și necesitatea stăpînirii ei. Această convingere determină la elevi tendința de a cunoaște și de a rezolva probleme practice cu ajutorul teoriei, al cunoștințelor, ceea ce constituie cel mai valoros și cel mai rodnic motiv al învățării.

Pornind de la o asemenea premisă psihologică, în lecțiile pe care le-am organizat la clasele V-VIII ne-a preocupat, în primul rînd, formularea clară a scopului fiecărei lecții, avînd grijă ca în această formulare să punem în evidență valențele practice ale conținutului ce urma să fie predat.

Elevii claselor V-VIII manifestă un deosebit interes pentru minuirea microscopului, deoarece cu ajutorul lui descoperă o lume pe care nu o întîlnesc în viața de toate zilele. Lucrările de laborator au, de asemenea, un rol deosebit în trezirea interesului pentru științele naturii, atît în aspectele teoretice ale acestor discipline, cit și sub aspect practic. Acest lucru ne-a fost confirmat mai ales cu prilejul disecției iepurelui de casă. Ne-am propus la această lucrare ca elevii să cunoască, pe de o parte, topografia și alcătuirea organelor interne, iar pe de altă parte, să observe cîteva fenomene fiziologice ca: respirația, circulația sîngelui, mișcările peristaltice ale intestinului etc. Elevii au urmărit tot timpul operațiile concrete și au făcut observații asupra funcțiilor vitale prezentate după narcotizarea și disecția iepurelui. Întrebările puse de ei asupra celor văzute indicau înto-

resul lor pentru activitatea desfășurată, atitudinea lor investigatoare determinată de „noutățile” pe care le vedeau (bătăia inimii, respirația etc.) Unii au stabilit chiar analogii între lucrarea noastră și operațiile făcute de chirurși. O altă lucrare de laborator care a trezit interesul elevilor a fost cea despre „Algele verzi și ciuperci”. Elevii au încercat o deosebită satisfacție cînd au văzut că pot să facă singuri un preparat microscopic și să fixeze singuri acest preparat în obiectivul microscopului. Și mai mare le-a fost satisfacția cînd au descoperit similitudini între preparat, așa cum se vedea la microscop, și desenul lui în carte. Ideea că algele conțin proteine și că ele vor constitui una din sursele de hrană ale viitorului a trezit și în mai mare măsură interesul elevilor pentru această temă și pentru botanică, în general, căci la această vîrstă obiectele de învățămînt încep să-i intereseze pe elevi în măsura în care cunoștințele lor îi ajută mai tîrziu în viață.

Vîrsta precădolescenței se caracterizează și prin lărgirea sferei, intereselor.

Cunoscînd această caracteristică am încercat să dăm răspuns unor asemenea preocupări, recomandîndu-le bibliografia suplimentară din reviste, sau emisiuni radio și T.V. pe teme de biologie. Efectele nu au întîrziat să apară în sfera cunoștințelor lor. Așa de exemplu la lecția despre delfini, elevii au adus o serie de date suplimentare despre viața delfinilor, date pe care le citiseră în reviste și le auziseră la o emisiune de televiziune despre studiile savantului român E. Pora, făcute asupra delfinilor. De asemenea, în clasa a VIII-a la lecția despre biocenoză, elevii au venit cu completări privind viața în adîncuri și adaptările ciudate ale viețuitoarelor la presiune, salinitate și luminositate slabă, cunoscute din emisiunile televiziunii.

Și la alte teme de biologie — originea omului, ereditatea, sîngele și rolul leucocitelor etc., elevii au venit cu date suplimentare, date care reflectă lărgirea sferei și intensificarea interesului lor pentru fenomenele biologice. Lucrările de specialitate scot în evidență o altă particularitate a vîrstei — **activismul**. Pentru a satisface această tendință am organizat lecții și activități care să le solicite priceperile, îndemînarea folosirii cunoștințelor teoretice. Așa, de exemplu, lecțiile de laborator la clasa a VI-a și a VII-a, le-am conceput după un plan notat pe tablă la începutul orei, în care am precizat etapele lecției. În felul acesta am dat posibilitatea elevilor să lucreze independent. La lecțiile

de laborator despre „Mușcăiuri”, planul de lucru a cuprins următoarele etape: reglarea luminii microscopului, obținerea preparatului de mușcăi alb, fixarea pe lamă a preparatului microscopic și observarea și desenarea celor văzute. La fel s-a procedat și cu mușcăiul verde-albăstrui, iar, la zoologie, la lecția „Protozoarele”.

În afară de lucrările de laborator am considerat că elevii pot fi activați în efectuarea unor lucrări independente, în confecționarea ierbarelor, insectarelor, preparatelor umede. După ce în prealabil am arătat cum se colectează plantele, cum se presează, cum se întocmește un ierbar, am lăsat elevii să lucreze independent, ceea ce a necesitat îndemînare, pricepere, precum și cunoștințe teoretice în determinarea lor.

Eficiența unor metode și procedee se vedește, desigur, în volumul și calitatea cunoștințelor și deprinderilor dobîndite de elevi. Dar, după părerea noastră, eficiența se reflectă și în atitudinea elevilor față de munca școlară, cu toate implicațiile sale. Și aceasta ni se pare chiar mai important decît primul aspect. Participarea activă la colectarea și prepararea materialului didactic natural este un indiciu al interesului sporit pentru disciplinele biologice, interes a cărui geneză a început în cadrul lecțiilor de biologie, dar nu s-a sfîrșit aici, căci, dintre toate trebuințele omului cea de cunoaștere nu se potolește prin satisfacere.

Lector univ. ION DRĂGAN
Prof. GEORGETA TĂTARU
Lic. Nr. 7 — Timișoara

Un cabinet școlar de desen

La Școala generală nr. 51 din Capitală am vizitat nu de mult un cabinet mai puțin obișnuit. Pe pereți atîrnau, ca într-o veritabilă expoziție de pictură, lucrări ale elevilor, unele executate cu talent și fantazie, altele mai sîngace, cu linii mai nesigure, mai inexpressive, dar degajînd același aer de puritate, propriu numai copilăriei. Ați dedus, desigur, că este vorba de un cabinet de desen. Un cabinet creat de o tînără profesoară — pe nume **Constanța Iancu** — care îi dă viață și funcționalitate prin munca ei pasionată de zi cu zi.

„Tot ce vedeți aici. Întreg cabinetul, ne spune dînsa cu un tremur de emoție în glas, am amenajat numai cu doi elevi, doi mici meșteri mari (Macedon Fedea, din clasa a X-a și Nicu Florea, clasa a VIII-a C, căruia îi sînt și dirigintă); doi elevi sîrguincioși pricepuți la toate: la tîmplărie, la țencuit, lăcătușărie și la altele cite or fi fost. Ei au prins pe pereți și pîcile de care atîrnă tablourile, au confecționat stivele, polițele pe care vedeți obiectele de artizanat, au construit cuburile acestea din plăci masive ce slujesc drept postament pentru cele mai diverse obiecte luate ca model la ora de desen, au instalat galeriile și perdelele la ferestre”.

De multe ori, munca profesoarei și a celor doi harnici elevi, atunci, în toamna acestui an școlar, cînd s-a amenajat cabinetul, se prelungea pînă noaptea tîrziu, pentru că ziua în clasă erau cursuri.

Acum cabinetul de desen este ga-

ta. Copiii îl iubesc și lucrează în el cu pasiune, colegii de breaslă ai profesoarei și alți oameni care l-au vizitat vorbesc despre el cu entuziasm și interes. Tînăra profesoară **Constanța Iancu**, însă, nu e multumită, și pe bună dreptate. Fiind vorba de un cabinet de desen, ar trebui o tablă mai mare și mai netedă (actuala tablă are multe asperități și este de mărime obișnuită), ar trebui un alt tip de bănci pe care să poată sta mai bine planșeta; și n-ar strica, evident, măcar, cîteva șevalete! Dar cite n-ar trebui! Apoi, ce bine-ar fi dacă în cabinetul de care vorbim s-ar ține numai orele de desen, nu și de la alte discipline! (De altfel, este inexplicabil de ce conducerea unității — atîta timp cît în Școala generală nr. 51 există două cabinete de matematică — plasează un curs de reciclare pentru profesorii de această specialitate — care are loc duminică dimineața — în cabinetul de... desen. De asemenea, orele uneia dintre limbile străine se țin tot în cabinetul de... desen, deși în școală funcționează patru cabinete de limbă străină și română.)

Avem certitudinea că pasiunea pentru meseria aleasă, atașamentul **Constanței Iancu** de copii și de școală, dragostea față de activitatea acestui cabinet pe care l-a creat și unde poate fi întîlnită de dimineața pînă seara tîrziu, cu mult peste programul de cursuri, vor da roadele pe care și ea și elevii le așteaptă.

D. RACHICI

Elaborarea manualelor școlare prin concurs

(Urmare din pag. 1)

3. **Obiectivitatea concursului.** Dintre autorii manualului premiat, recomandat pentru publicare, unii nu au participat pînă în prezent la elaborarea de manuale. Comisiile au constatat cu satisfacție valoarea manuscrisului propus pentru tipărire: echilibru în elaborarea materialului, analize literare reușite, tratarea cu competență a unor probleme fundamentale ale epocii, grijă pentru aparatul critic al lucrării.

Iată, deci, încă o dovadă că experiența valoroasă și munca serioasă trec cu bine de „furcile caudine” ale concursului, că izbutesc și oameni care pînă acum n-au îndrăznit să încerce a deveni autori de manuale.

4. **Participarea la concurs a fost și de data aceasta aproape neînsemnată.** Este adevărat că mai sînt probleme de stimulare încă nerezolvate; de pildă, cea privind cheltuielile făcute de autori pentru realizarea materialului grafic și dactilografic. Dar cei ce se prezintă la concurs trebuie să țină seamă și de faptul că e firesc ca statul să nu acopere cheltuieli în cazul în care

manuscrisele sînt departe de a corespunde cerințelor.

5. **Premiile** prevăzute de regulamentul de concurs sînt stimulante: premiul I pînă la 12 000 lei, premiul II pînă la 10 000 lei și premiul III, pînă la 6 000 lei, în funcție de dificultatea manualului. În plus, articolul 26 din regulament prevede restituirea costului pentru dactilografic (cu excepția textelor literare și a ilustrațiilor), în caz de apreciere pozitivă a lucrării, iar articolul 28 prevede și drepturile de autor convenite în baza contractelor de editare, drepturi ce se adaugă la premiile manualelor publicate.

Nu lipsesc nici stimulentele morale; manuscrisele premiate și cele cărora li s-au acordat mențiuni pot fi prezentate, conform articolului 20, în vederea obținerii gradelor didactice sau a unor titluri științifice.

În ciuda participării restrinse și a rezultatelor nemulțumitoare ale întrecerii recent încheiate, concursurile acestea rămîn în continuare o metodă la care nu trebuie să se renunțe.

Deci, să mergem înainte. Poarta spre reușită rămîne deschisă.

Cel ce n-are vîrstă...

Alături de educatori aparținînd generațiilor noi, își desfășoară o eficiență misiune socială și măestrul pedagogi cu experiență acumulată în decursul deceniilor, oameni înțelepți, cu un orizont larg, veșnic activi și neobosiți.

Un asemenea maestru — pedagog este profesorul dr. Józsa János din Cluj. De patru decenii și jumătate își desfășoară misiunea nobilă a educării tineretului român și maghiar în spiritul frăției și înțelegerii reciproce, al dezvoltării și cunoașterii valorilor spirituale ale celor două popoare.

Viața și-a început-o la fel ca cei mai mulți copii săraci: ca să se poată întreține și învăța, a vîndut ziare, a lucrat ca zidar, a muncit în fabrici și uzine. Școala primară a terminat-o într-un cartier muncitoresc din Cluj. În liceu, apoi în universitate, s-a afirmat ca un element excepțional, bine pregătit. Facultatea a absolvit-o, obținînd licența în filologie și istorie, cu magna cum laudae.

În școlile și liceele din Aiud Odorheiu Secuiesc și Cluj, în cadrul universității și al facultăților muncitorești etc., a predat limba română și istoria cu acel elan tineresc care-i caracteriza întreaga sa viață.

A desfășurat o amplă și variată activitate publicistică și științifică în limbile română și maghiară începînd din anul 1932. În scrierile sale a promovat ideea majoră a prieteniei și frăției româno-maghiare, adînc înrădăcinată în trecutul îndepărtat al istoriei, oglindită în creații literar-artistice de mare valoare. Ca exemplu, cităm doar cîteva titluri: „Paralelism spiritual între literatura maghiară și română în secolul al XIX-lea” (1936), „Prietenia maghiaro-română în secolul XV: campania lui Drăgăși Bertalan în Moldova” (1938), „Raporturi româno-maghiare”, „Nore mărunte istorice și literare” (1945) etc.

Numeroase sînt scrierile sale care popularizează cititorilor maghiari din România creația și activitatea marilor personalități ale istoriei și literaturii române. A tradus în limba maghiară lucrări ale lui V. Alecsandri, I. Creangă, P. Ispirescu, Em. Girleanu, L. Rebreanu etc., iar în română, valori ale literaturii clasice maghiare, nuvele și povestiri de Mikszáth, Gárdonyi, poeziile lui Petőfi și altele.

Lucrările sale pedagogice — manuale școlare, studii metodologice — reflectă grija pentru continua îmbunătățire a predării limbii române în școlile maghiare. Se preocupă și de cercetarea trecutului pedagogiei țării noastre. Editura „Kriterion” a înscris în planul ei editorial o amplă monografie (elaborată împreună cu Victor Marian) despre renumitul enciclopedist ardelean din sec. al XVII-lea, celebrul profesor al Colegiului din Aiud, Pápai Páriz Ferenc.

Recentele sale scrieri, neobositele sale eforturi depuse în scopul realizării marelui sinteze a experienței sale demonstrează că nu are vîrstă acela care consideră misiunea nobilă a educatorului drept o profesie cu adînci semnificații umane.

GABRIELA CSIRE

PERFECTIONAREA condiție vitală a mod

Așa cum anunțăm în numărul trecut al revistei noastre, în zilele de 29 și 30 Ianuarie a avut loc în prezența prof. univ. dr. Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, ședința Consiliului profesoral al Institutului central de perfecționare a personalului didactic, care a luat în dezbateri modalitățile de sporire a eficienței tuturor formelor de perfecționare a corpului didactic, de racordare a acestora la marile cerințe actuale și de perspectivă puse în fața învățămîntului de dezvoltarea societății contemporane.

Revenim asupra acestui eveniment, prin articolul de față, pentru a prezenta mai pe larg dezbaterile din cadrul ședinței, dezbateri care considerăm că vor marca un moment de cotitură în procesul de modernizare a perfecționării educatoarelor, învățătorilor, profesorilor și cadrelor de conducere din învățămînt.

Analiza întreprinsă de Consiliul profesoral a avut la bază un material de sinteză privind activitatea I.C.P.P.D. și a filialelor sale pe primul semestru al anului universitar 1972—1973.

Pe marginea acestui material de sinteză, membrii Consiliului au purtat vîi discuții care au abordat multiple și complexe aspecte ale problemei perfecționării. Astfel, prof. univ. dr. Anatolie Chirceș, prorector la I.P.P.D., filiala Cluj, sublinia — între altele — necesitatea de a diversifica formele de perfecționare. Aceasta și pentru motivul că în actuala structură a cursurilor nu se pot cuprinde cadrele didactice planificate. Totodată, vorbitorul s-a referit la necesitatea unificării programelor pentru studiu individual, a elaborării și difuzării materialului bibliografic, a completării cadrelor filialelor cu cadre didactice. Conf. univ. Vasile Ștefănoiu, secretarul organizației de partid a I.C.P.P.D., s-a oprit, de asemenea, în intervenția sa, asupra modalităților de a suplini imposibilitatea institutului și a filialelor sale de a cuprinde întreaga masă de cadre didactice în forme de perfecționare, prin activizarea și orientarea formelor de perfecționare de la nivelul școlii, localității și județului. Totodată, I.C.P.P.D. împreună cu inspectoratele școlare au luat măsuri de organizare a cursurilor săptămînale, a celor ținute în vacanțele de iarnă și de primăvară și a cursurilor din vacanțele de vară.

Prof. univ. Vasile Cucu, prorector al I.C.P.P.D. preciza că o problemă care trebuie să stea în mod deosebit în atenția institutului este aceea a eficienței cursurilor de perfecționare organizate cu inspectoratele. O altă problemă ridicată de V. Cucu a fost aceea ca toate lecțiile prezentate la cursurile de perfecționare să fie în prealabil scrise și multiplicare, astfel încît fiecare cursant să le poată avea la îndemînă. Propunea, chiar, să se stabilească ferm ca nici o lecție să nu se țină dacă nu a fost scrisă. În legătură cu notarea, considera că orice curs de perfecționare trebuie să se termine cu un calificativ sau o notă dată cursanților. Sublinia, totodată și necesitatea notării lucrărilor susținute la gradul I. Se impune o mai mare preocupare pentru conjugarea tuturor forțelor care se ocupă de problema perfecționării cadrelor didactice. Este necesar să se discute cu instituțiile și organizațiile respective și să se stabilească un plan comun de acțiune. Prof. Alfred Lauterman, directorul Bibliotecii centrale pedagogice arăta că, în general, cursurile universitare se editează într-un tiraj mic — ceea ce îl împiedică pe profesori să cunoască noile pro-

bleme ale specialității lor — și propunea ca bibliotecile Caselor corpului didactic să se transforme în oficii de împrumut pentru profesori, prin redistribuirea cursurilor și tratatelor de la alte biblioteci.

Conf. univ. dr. Vasile Bunescu, prorector al I.C.P.P.D. s-a referit la organizarea cursurilor, la problema multiplicării bibliografiei și programelor. În ceea ce privește conținutul programelor, V. Bunescu opina că programele de perfecționare trebuie să fie valabile pentru toate cadrele didactice indiferent dacă sînt sau nu înscrise la grad. Conf. univ. Eugen Blideanu, a insistat asupra importanței pe care o are pregătirea pedagogică a cadrelor didactice prin universitate, relevînd că la cursurile de perfecționare nu trebuie, în viitor, să se completeze golurile din pregătirea studenților, ci să se dea noi cunoștințe, să se pună accentul pe perfecționarea metodelor, asupra oportunității introducerii probelor de metodică la examenul de definitivat.

Lector univ. Alexandru Găvenea, prorector al I.P.P.D., filiala Brașov, formula propunerea să se elaboreze modele de lecții moderne și lucrări metodice noi care să slujească practic corpului didactic în modernizarea activității sale. Arătînd că la cursurile de perfecționare pentru limbi moderne cadrele didactice beneficiază de difuzarea lecțiilor multiplicare, prof. univ. dr. Constantin Drăgulescu insistă asupra generalizării acestei metode la toate cursurile.

În încheierea discuțiilor, a luat cuvîntul prof. univ. dr. doc. Dimitrie Todoran, rectorul Institutului central de perfecționare a personalului didactic. Arătînd că opiniile conducerii Institutului central s-au structurat parțial în materialul de sinteză prezentat, prof. D. Todoran declara că, pînă la un punct, pe temeiul documentelor oficiale, Institutul a reușit să organizeze un sistem de perfecționare unitar și să realizeze o unitate de concepție și acțiune în materie. Astfel că, în momentul de față, perfecționarea corpului didactic a intrat într-o fază nouă în care această unitate de concepție și acțiune trebuie accentuată în cîteva direcții mai importante. Una dintre acestea privește secțiile de conducere, organizare și planificare a învățămîntului — unde se formează corpul de conducere al școlilor și Inspectorii școlari — de didactică și metodologie școlară, de cercetare

— reprezentată prin Laboratoarele de cercetare — și de analiză a procesului de învățare — de informare și documentare prin Biblioteca centrală pedagogică și de programe școlare. V. Bunescu a subliniat și de unitatea de concepție și acțiune în materie de perfecționare este necesar să se realizeze o legătură între aceste secții. Altă direcție privește atenția care trebuie acordată metodelor de învățare care se cer introduse nu numai în sistemul de perfecționare a personalului didactic, ci și în acela de învățare la mare a acestuia. S-a remarcat și surditatea contradicțiilor între teoriile pedagogice avansate și metodele de cadrele perfecționării care ocupă poziția aproape herbatiană și poziția aproape herbatiană a profesorilor din care predau așa cum au fost învățați în urmă cu 10—15 ani. Este necesar să se reducă cît mai mult spațiul acordat expunerilor didactice, prof. D. Todoran sublinia necesitatea ca restul timpului să fie afectat nu numai discuțiilor de nivel inferior, ci și lecțiilor demonstrative. Abordînd problema gradelor de definitivat, vorbitorul separe în mod

Un sistem diversificat care satisface cerințele școlii față de examenul de definitivat. • Material informativ pentru cadrele didactice și profesorii școlilor sătești de cercetare și de perfecționare în viitoarele institute județene de cercetare și perfecționare la generală pilot. • Un sistem de perfecționare întregului corp didactic calificat și calificat în condiții rențiate stabile, la îndemînă.

în mod clar și distinct definitivatul de gradele de definitivat. Dacă definitivatul este obligatoriu, fiindcă el conferă dreptul de a ocupa un post în învățămînt, gradul II nu este obligatoriu, deci el nu poate constitui o formă de promovare și, ca atare, nu trebuie să fie o acțiune de masă. Această problemă se pune în mod deosebit pentru gradul I, deoarece, la aceste examene, trebuie să se manifeste o exigență maximă.

În cuvîntarea rostită la sfîrșitul lucrărilor ședinței Consiliului profesoral, prof. univ. dr. Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, a subliniat, în primul rînd, marile sarcini trasate învățămîntului de conducerea partidului, cînd bine definite în Documentele Congresului al X-lea și ale Comitetului Național al Partidului Comunist Român, în numeroasele vîntări ale tovarășului secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, care acordă o deosebită atenție învățămîntului, și pîndu-se personal de acesta, de îndicarea lui la nivelul cerințelor societății noastre, ale etapei pe care o parcurgem, de rolul său în dezvoltarea și pregătirea cadrelor. De asemenea, a subliniat că măsurile rămîn inefficiente dacă avem oameni bine pregătiți care

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

(Ed. Eminescu, 1972)

Poate fi redusă valoarea unei opere literare numai la valențele sale estetice? Aceasta este întrebarea de la care pornește și pe care o rezolvă Mihai Beniuc în recentul său volum de eseuri ce înmănunchează „considerații personale” apărute în publicații în ultimii 20 de ani. Pornind de la această întrebare, poetul M. Beniuc stabilește că este imposibil ca o operă literară să aibă viabilitate fără atitudinea socială pe care trebuie s-o ia autorul, atitudine ce înseamnă o angajare umană în conștiința timpului.

Altă chestiune comentată cu plăcerea scriitorului de a se destăinui este aceea privind poziția etică și social-umană a creatorului artistic. Conștiința scriitoricească nu poate urmări interese individuale, ci trebuie să fie în consonanță cu momentul actual, să fie „a veacului”, punând în tot ce face „semnul omeniei”. De aici izvorăște starea socială și de responsabilitate a scriitorului. „Conștiință a timpului său se dovedește a fi numai acel creator care e angajat prin întreaga sa operă, prin totalitatea actelor sale cetățenești, la făurirea destinului unui popor”. Acesta va ști să „recepteze în modalități multiple fluxul vieții”, să dea vieții și orizontului spiritual valori noi și „dimensiuni tot mai largi”. Autorul s-a angajat „de bunăvoie” în slujba omului și trebuie să contribuie la urgentarea procesului de educație socialistă, fiind ajutor de nădejde al partidului. De aici s-a ivit „necesitatea inexorabilă” a îndrumării literaturii de către partid. Noua literatură trebuie să meargă în „strinsă corelație cu ideologia marxist-leninistă și cu politica P.C.R.”, adică să se scrie pentru „muncitorul de la Grivița roșie, pentru petrolistul de la Ploiești sau pentru minerul din Valea Jiului”. Numai prin convingeri partinice se va putea scrie o literatură în conformitate cu aspirațiile și dorințele oamenilor,

cu statutul moral și „structurile psiho-sociale” ale zilelor noastre. Îndrumarea de către partid este un factor propulsor de urgentare a formării unei conștiințe socialiste militante. Strins legat de spiritul partinic este patriotismul „o constantă a poeziei autentice”. Conducerea literaturii de către partid nu impune o artă agitatorică și nu este normativă. Fiecare scriitor are libertatea de expresie, dar acesta este și cetățean, neputând admite „refugiul metafizic” în „ieslea dogmatică” și nici alchimii verbale.

Mihai Beniuc se dovedește sagace și caustic în atitudinea pe care o ia împotriva literaturii absurduului, deoarece „educația literară prin demonstrarea absurdității unui popor (...) nu are ce căuta într-o societate sănătoasă”.

Hotărît lucru, **Poezia militantă** este un manual de etică scriitoricească. Prin aceste eseuri scriitorul parcă, polemic, ar vrea să spună că, deși a scris o poezie politică, patriotică și militantă, opera sa nu este mai prejos decât a altora. Dimpotrivă!

Prof. ANTON ILICA

(Ed. politică, 1973)

Redacția de literatură pentru tineret din cadrul Editurii politice este prezentă în librării cu o nouă lucrare intitulată: „Așa a fost ieri” semnată de lectorul universitar Gheorghe Sbirnă, care prezintă viața grea a tineretului și lupta lui pentru o viață mai bună, pentru socialism în anii regimului burghezo-moșieresc. Volumul arată condițiile în care erau nevoiți să-și desfășoare activitatea ucenicii și tinerii muncitori, tineretul de la sate, elevii și studenții, lupta lor organizată, mai ales după crearea U.T.C.-ului, pentru libertăți cetățenești și drepturi politice, pentru respectarea demnității umane, împotriva bățăilor, corvezilor și jignirilor de tot felul și pentru lichidarea exploatarei și construirea unei vieți noi.

A apărut :

NICOLAE CEAUȘESCU :
„România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate” volumul 7

Lucrarea apărută în Editura politică cuprinde rapoarte, cuvintări, articole. Martie 1972 — decembrie 1972.

Primul capitol al lucrării cuprinde: „Organizarea — în focul luptei pentru înalte idealuri”, cel de-al doilea, „U.T.C. în lupta pentru apărarea drepturilor tinerei generații în primii ani după ilegalizare”, al treilea capitol este intitulat „Tineretul revoluționar și democrat — contra fascismului, pentru apărarea independenței naționale și pentru dreptate socială”, iar ultimul, cel de al patrulea, cuprinde tema „U.T.C. în lupta împotriva dictaturii militare-fasciste, pentru eliberarea țării de sub jugul hitlerist.”

Așa cum se arată în „Cuvînt înainte” semnat de Constantin Mocanu, lucrarea „Încearcă să răspundă dorinței generației tinere de a cunoaște cum a fost ieri, tradițiile de luptă ale clasei muncitoare, ale partidului său marxist-leninist și ale Uniunii Tineretului Comunist.” Autorul a înmănuncheat și comentat texte culese din presa comunistă și democratică, mai cu seamă din presa de tineret, imprimată în anii de pină la 23 August 1944, texte scrise de tineri și vîrstnici, care au reflectat cu deosebită problemă condițiilor de existență și ale activității politice ale tinerilor din fabrici, de pe ogoare sau din școli, idealurile și năzuințele lor.

Paginile lucrării prezintă convingător nenumărate fapte de luptă ale uteciștilor crescuți și îndrumați de comuniști. Volumul, prin problemele abordate, contribuie la aprofundarea de către tineret a istoriei partidului comunist și a organizației sale de tineret, la cunoașterea tradițiilor pe care le continuă și le dezvoltă prin însăși opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și, în viitor, a comunismului. Lucrarea se adresează profesorilor de istorie, socialism științific, sociologie, propagandiștilor, lectorilor, tineretului încadrat în învățămîntul politic U.T.C., elevilor.

H. LEREA VIII

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 82 din 10 februarie 1973

Valorificarea superioară a resurselor materiale — o cerință de primă însemnătate

Atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor materiale și valorificarea lor cât mai eficientă au un rol important, mobilizator în accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizările obținute în anii construcției socialiste sînt o dovadă grăitoare a faptului că valorificarea superioară a resurselor materiale constituie un factor însemnat de ridicare continuă și în ritm rapid a potențialului economic, un mijloc important de înlăturare treptată a decalajului ce ne desparte de țările avansate din punct de vedere industrial, o cale sigură de creștere a venitului național și, prin aceasta, a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Progresele înregistrate în actualul cincinal în dezvoltarea economică și, în primul rînd, în creșterea cantitativă și calitativă a producției materiale confirmă pe deplin că România este un stat cu o economie dinamică, în plin proces de modernizare. După cum rezultă dintr-o serie de calcule estimative, în cursul anului trecut, producția globală industrială a sporit cu circa 12 la sută, iar producția agricolă cu peste 9 la sută. Aceste succese ale oamenilor muncii din țara noastră s-au concretizat în obținerea unor importante cantități peste plan la produsele de bază, cum ar fi la oțel aliat, motoare electrice, tractoare, autoturisme, coloranți, cauciuc sintetic, încălțăminte, confecții, în punerea în funcțiune a circa 200 de capacități de producție.

Baza tehnico-materială a agriculturii a fost în continuare dezvoltată și modernizată, recoltele de cereale fiind cele mai mari din istoria țării — aproape 16 milioane tone. Ritmurile cele mai înalte au fost înregistrate în ramurile hotărîtoare pentru progresul eco-

conomic, care asigură într-o proporție tot mai mare necesitățile de dotare a economiei naționale cu mijloace de producție. Numai în industria constructoare de mașini, ponderea produselor noi sau reproiectate reprezintă aproape 30 la sută din producția totală. Se poate spune cu toată certitudinea că am fost și sîntem martori ai unui puternic avînt în dezvoltarea economică și socială. Alte date de ordin statistic relevă în acest context că în perioada respectivă s-a obținut o producție suplimentară industrială în valoare de circa 14,5 miliarde lei, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale fiind de 11,5 la sută, față de 10,5 la sută cît a fost prevăzut pentru actualul cincinal. Prin atingerea unui astfel de ritm s-a consolidat poziția industriei ca ramură conducătoare în ansamblul economiei naționale, s-au creat largi posibilități pentru o cît mai bună gospodărire a resurselor materiale.

Congresul al X-lea, Conferința Națională și Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 au acordat un loc însemnat analizei multilaterale a problemelor pe care le ridică valorificarea superioară a resurselor de care dispune țara noastră, a stabilit coordonatele majore și măsurile principale care se cer a fi aplicate cu consecvență în practică. Această politică economică științifică elaborată de Partidul Comunist Român are în vedere condițiile concrete din țara noastră, cerințele fiecărei etape de dezvoltare și posibilitățile reale de satisfacere a acestora, tendințele noi pe plan mondial de progres a industriei, în ansamblu, și a fiecărei ramuri în parte. La Congresul al X-lea al partidului s-a arătat că trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre este în prezent îmbunătățirea structurii sale, creșterea accentuată a unor ramuri

moderne strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, asigurarea valorificării superioare a resurselor materiale și a capacității tehnice a forței de muncă, ridicarea productivității muncii sociale. Noile elemente de ordin calitativ superior vizează astfel dezvoltarea celor mai moderne subramuri ale industriei prelucrătoare, orientarea cu precădere a activității de cercetare spre elucidarea teoretică și practică a problemelor privind valorificarea superioară a metalului, a materiilor prime de care dispunem pentru industria chimică și prelucrarea pe cale petrochimică a hidrocarburilor. De asemenea, se urmărește extinderea fabricării produselor cu un grad superior de prelucrare, diversificarea producției și utilizarea într-o măsură mai mare a maselor plastice și oțelului.

Experiența dobîndită în construcția socialismului a dovedit cu claritate că dinamismul economiei naționale este asigurat în mare parte de promovarea fermă a unei politici de investiții care să aibă drept scop obținerea unei eficiențe sporite. După cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, anul trecut, eforturile în această direcție trebuie îndreptate spre concentrarea tuturor resurselor materiale, financiare și de forță de muncă asupra principalelor obiective menite să determine dezvoltarea și modernizarea economiei naționale. Astfel, prin executarea în acest an a numai 215 obiective față de 345 obiective în 1972, se prevăde înlăturarea efectelor negative ale dispersării construcțiilor, care generează cheltuieli neeconomice, risipă de materiale și forță de muncă, imobilizarea fondurilor pe o durată lungă.

Subliniind necesitatea îmbunătățirii în continuare a indicatorilor de eficiență a investițiilor, conducerea partidului și statului acordă o atenție deosebită realizării și punerii în funcțiune, la termenele planificate, a investițiilor cu caracter productiv, combaterii pe orice cale a construcțiilor supradimensionate de orice fel, asigurării documentațiilor tehnico-economice la timp, contractării la vreme a utilajelor din țară și din import și organizării judicioase a lucrului pe șantiere. Se remarcă, în ultimele două decenii, că mai mult de jumătate din fondurile statului au fost destinate industriei, o pondere din ce în ce mai mare ocupînd în acest cadru investițiile destinate ramurilor prelucrătoare menite a valorifica superior resursele naturale. Înestrarea ramurilor prelucrătoare cu o tehnică din ce în ce mai avansată a dus la prelucrarea tot mai complexă a mate-

GH. AGIU

(Continuare în pag. 11-a)

(Urmare din pag. 1)

riilor prime, ceea ce a determinat dezvoltarea mai rapidă a sectoarelor prelucrătoare în totalitatea industriei. De pildă, în perioada 1952—1972, volumul producției industriei extractive a petrolului a înregistrat o creștere de 3 ori, subramura prelucrării țiteiului a crescut de mai bine de cinci ori, iar în cadrul economiei forestiere volumul producției în exploatarea silvice a crescut de circa 2,7 ori față de peste 8 ori, cu cât a crescut valoarea producției fabricilor de mobilă, uși, ferestre, plăci aglomerate din lemn, plăci fibrolemnoase, a celor de celuloză și hirtie.

Larga acțiune patriotică care vizează ridicarea potențialului economic al țării se înfăptuiește în toate ramurile economiei naționale, printre care industria metalurgică, construcții de mașini, chimie, agricultură și transporturi. În toate ramurile, economisirea metalului, a combustibilului și energiei electrice, valorificarea superioară a lemnului, fibrelor textile, produselor agricole constituie un mijloc de mare importanță pentru dezvoltarea ascendentă a economiei.

După cum este cunoscut, în țară se desfășoară numeroase acțiuni în sprijinul activității patriotice a oamenilor muncii de reducere a consumurilor de metale. Lupta împotriva risipei se duce pe toate fronturile, pornind de la preocupările pentru reducerea consumurilor specifice necesare elaborării șarjei de fontă sau oțel și pînă la economisirea fiecărui gram de metal prețios care poate fi irosit în procesul prelucrării. Un exemplu edificator, înregistrat de curînd, confirmă că, datorită îmbunătățirii sistemului de aprovizionare a furnalelor și ridicării temperaturii aerului și gazului utilizate în procesul de elaborare a șarjelor, muncitorii, tehnicienii și inginerii combinatelor siderurgice de la Hunedoara, Galați, Reșița și uzinei „Victoria”-Călan au economisit în cursul anului trecut peste 15 000 tone coxs — cantitate suficientă pentru elaborarea în plus a 21 400 tone oțel. 21 400 tone oțel înseamnă, de asemenea, 14 650 tone tablă groasă din care se pot construi patru cargouri de 12 000 tdw. La Uzina de utilaje pentru industria ușoară din Tg. Mureș, datorită reproiectării unor repere, reducerea consumului de metal s-a materializat în faptul că fiecare al 11-lea război de țesut se realizează astăzi din economii. Am aminti, de asemenea, că tradiționala inițiativă „Micronul, gramul, secunda” se reflectă la Uzina de rulmenți din Brașov în economisirea anuală a unei cantități de metal din care se pot construi 350 de tractoare.

Combinatele de exploatare și industrializare a lemnului și întreprinderile de celuloză și hirtie

au economisit anul trecut, peste sarcinile de plan, 300 000 mc masă lemnoasă, fapt care a contribuit la obținerea unei producții suplimentare estimate la 2 miliarde lei. Prin mărirea considerabilă a cantității de deșeuri utilizate ca materii prime în producția de plăci aglomerate, folosirea maseelor plastice și a aluminiului ca înlocuitori de lemn masiv, s-a redus considerabil necesarul de chereștea de fag și rășinoase.

Creșterea eficienței în sectorul energetic are drept coordonate principale o folosire cât mai integrală a capacității și puterii instalate existente, întreținerea în perfecte condiții și repararea la timp a utilajelor. Caracterul limitat al rezervelor de energie primară, posibilitatea utilizării ei în scopuri mai productive, investițiile ridicate, ocazionate de prepararea și prelucrarea cărbunelui, petrolului și gazelor naturale, de producerea, transportul și distribuția energiei electrice impun cu o deosebită stringență problema gospodăririi judicioase a energiei electrice.

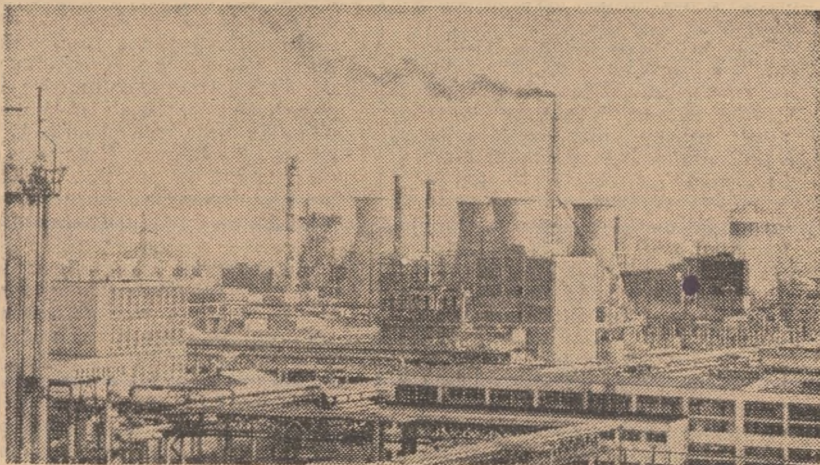
În cadrul unor lecții de economie politică, a socialismului, cum ar fi, de pildă, cele legate de lămurirea noțiunilor de beneficiu, preț de cost, rentabilitate, venit național, profesorii ar putea face unele referiri ilustrative privind valorificarea complexă a resurselor naturale. Astfel, s-ar putea arăta că folosirea cu chibzuință a iluminatului și aparatelor electrocasnice are o importanță deosebită în stăvilirea risipei de curent electric. Este doar un exemplu. Îmbunătățirea parametrilor de funcționare a instalațiilor și utilajelor din termo și hidrocentrale s-a concretizat în ultimul trimestru al anului trecut în economisirea de 12 000 MWh, ceea ce corespunde unei cantități de combustibil de peste 1 500 vagoane lignit; sau că reducerea cu numai 2,5 la sută a consumului de energie electrică ar însemna economisirea unei cantități de gaze naturale echivalente cu producția din întregul an 1938.

Punerea în valoare a resurselor naturale ale țării este indisolubil legată de dezvoltarea și modernizarea activității în sectorul geologic și minier. Astfel, în vederea valorificării a noi și importante zăcăminte de hidrocarburi, cărbuni, minereu de fier, cupru, zinc, metale rare, bauxită și alte numeroase minerale nemetalifere se aplică cu succes metode avansate de cercetare, prospectare și exploatare a subsolului.

Actualitatea relevă că rezultatele multor întreprinderi din țară se ridică la un nivel superior față de cele obținute în anii precedenți. Este semnificativ să arătăm că diminuarea numai cu un procent a cheltuielilor materiale în industrie echivalează în acest an cu 4 miliarde lei.

După unele calcule ale Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, reintegrarea principalelor deșeuri în fluxul tehnologic ar duce la un spor al producției de circa 6 miliarde lei. S-a observat că majoritatea deșeurilor rezultate în procesul de producție se datorește îndeosebi netransformării sau neextragerii integrale a substanțelor utile din materiile prime. Totodată, pe lângă unele substanțe mai greu recuperabile, astăzi sînt peste 250 de tipuri de deșeuri a căror valorificare nu implică eforturi substanțiale pentru valorificarea lor, dar sînt predestinate unei distrugerii perpetue. În acest nomenclator sînt incluse între altele fumul de la furnal și gazele eliminate în atmosferă, resturile vegetale și zootehnice, apele reziduale etc. Numai din uscarea și măcinarea cojilor și semințelor de tomate, colectate de fabricile de conserve, de exemplu, s-ar obține 50 000 tone făină furajeră.

Faptele și datele respective evidențiază numai o parte din multiplele posibilități existente, care, valorificate cu grijă, ar avea drept rezultat folosirea cât mai deplină a potențialului material și uman al țării.

Combinatul de îngrășăminte azotoase din Roznov.

125 de ani
de la apariția
MANIFESTULUI
PARTIDULUI
COMUNIST

Se împlinesc, în februarie, 125 de ani de la apariția primului manifest programatic al unui partid comunist, document ce poate fi socotit, în același timp, prima lucrare de socialism științific.

Manifestul Partidului Comunist reprezintă un model de analiză a structurii și dinamicii societății capitaliste prin prisma concepției materialist-istorice. Dezvoltarea societății în răstimpul scurs de la apariția acestei lucrări confirmă adevărul teoriei marxiste cu privire la sensul istoric al capitalismului. Analiza dialecticii societății capitaliste îl conduce pe Marx și Engels la ideea pieririi inevitabile a capitalismului. Desființarea acestei societăți decurge logic din necesitatea rezolvării contradicției sale fundamentale.

Marx și Engels evidențiază caracterul inadecvat și contradictoriu al reglării forțelor de producție de către relațiile de producție. În concepția lor, contradicția fundamentală este generatoarea tuturor fenomenelor de nefuncționalitate, de dezechilibru ale modului de producție capitalist. „Relațiile burgheze de producție și de schimb, relațiile burgheze de proprietate, societatea burgheză modernă, care a produs, ca prin farmec, mijloace de producție și de schimb atât de uriașe, seamănă cu vrăjitorul care nu mai poate stăpîni puterile întinericului pe care le-a dezlănțuit” — afirmă ei.

Dar înlăturarea societății capitaliste nu are loc în mod automat, prin autodistrugere. Burghezia a creat și forța socială care va acționa împotriva sa, ea „...nu a făcut numai armele care îi aduc moartea; ea a creat și oamenii care vor minui aceste arme, — muncitorii moderni, proletarii”.

Marx și Engels evidențiază rolul luptei de clasă în istorie, considerînd-o forța motrice a dezvoltării tuturor societăților cu clase antagoniste și prin urmare și a capitalismului.

Posibilitatea înlăturării societății capitaliste devine realitate atunci cînd activitatea revoluționară a proletariatului se înscrie pe direcția dezvoltării societății, se conjugă cu necesitatea istorică, atunci cînd „antagonismul dintre burghezie și proletariat” se transformă într-o „revoluție deschisă și cînd răsturnînd prin violență burghezia, proletariatul își întemeiază dominația sa”.

Marx și Engels subliniază că înlăturarea capitalismului se realizează numai prin revoluție proletară, prin cucerirea puterii politice de către proletariat.

Apar în Manifest idei interesante referitoare la raportul dintre politic și economic, general și particular, național și internațional în revoluție, idei ce vor fi dezvoltate în lucrările ulterioare.

Deși nu este folosit conceptul de „dictatură a proletariatului”, statul ce va fi instaurat prin revoluția proletară va reprezenta „proletariatul organizat ca clasă dominantă”.

Demne de reținut sînt și ideile referitoare la esența și perspectivele politicului.

Acest „program de partid, teoretic și practic” are meritul de a fi lămurit proletariatul asupra misiunii sale istorice, misiune ce decurge din însăși dezvoltarea obiectivă a societății capitaliste.

Constituirea noii societăți într-o serie de țări reprezintă o înfrunțare a ideilor marxiste cu privire la dezvoltarea omenirii spre socialism. Complexitatea sarcinilor ce stau în fața societății socialiste pun cunoașterii științifice probleme teoretice și practice pe care aceasta trebuie să le rezolve.

Prin soluțiile originale oferite de laboriosul travaliu teoretic întreprins de partidele comuniste, acești „intelectuali colectivi” ai zilelor noastre, gîndirea marxistă se îmbogățește, se dezvoltă continuu.

Elaborarea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, programul edificării acesteia, știința conducerii societății socialiste, ideile cu privire la dezvoltarea națiunii socialiste, la raporturile dintre țările socialiste ca prototip al relațiilor viitoare dintre statele lumii — iată numai cîteva dintre preocupările prin care P.C.R. își aduce contribuția creatoare la îmbogățirea tezaurului gîndirii marxiste.

R. RADU

În cabinetul de științe sociale al Școlii generale nr. 3 din Capitală

(Urmare din pag. a V-a)

ceste materiale pot fi utilizate în informările politice ale elevilor, în pregătirea orelor de dirigjenție, în învățămîntul politic al cadrelor din școală. În școala noastră există asemenea materiale selecționate și îndosariate din ziare și revistele ultimului an, pe următoarele probleme: „Activitatea O.N.U.“, „Problema Orientului Mijlociu“, „Probleme ale tinerețului internațional“ etc. Aceste grupaje de materiale au avantajul că cei interesați pot să se informeze în orice moment într-o anumită problemă fără pierdere de timp și cu maximum de eficiență.

În general, elevii sînt dornici de cunoaștere, se interesează de multe probleme legate de politica economică, de relațiile internaționale etc. De foarte multe ori profesorul nu cunoaște precis și suficient ce-i frămîntă pe elevi, ce ar dori să știe, ce ar dori să cunoască dintr-o anumită problemă de politică internațională, din

multitudinea de evenimente zilnice. În sprijinul acestei munci de informare permanentă a elevilor poate veni folosirea unei căsuțe poștale destinată tocmai acestor întrebări puse de elevi. După selectarea întrebărilor pe probleme se pot da răspunsuri săptămînale pentru toți elevii. În felul acesta, se evită posibilitatea ca elevii să înțeleagă greșit anumite evenimente.

În școala noastră, asemenea cutie a fost instalată în cabinetul de științe sociale și ea a fost de un real folos în activitatea de cunoaștere a elevilor. Săptămînal, au fost selecționate peste 10 întrebări care nu aveau tangență directă cu materialele predate, cum sînt: mecanismul alegerilor prezidențiale din S.U.A., sistemul de funcționare a parlamentelor în unele țări, din activitatea agențiilor de presă, despre sistemul cameral, criza sistemului monetar occidental, posibilitatea unei crize generale de supraproducție etc.

Desfășurarea activității cu elevii în cabinetul de științe sociale poate fi influențată și de dotarea acestuia cu materiale tehnice audio-vizuale, capitol la care unele școli sînt foarte deficitare. Lecția însoțită de proiecții, filme documentare etc. este de o mare eficiență, dar, din păcate, nu se poate recurge des la asemenea metode și procedee care ar ridica calitativ nivelul învățării din motive cunoscute.

Departa de a fi o sală de clasă în care sînt expuse materiale, cabinetul trebuie să reprezinte în concepția profesorilor și a elevilor un laborator, un instrument de lucru mobil și eficient. Toate lecțiile trebuie să se desfășoare în cadrul creat de cabinet și nu numai lecțiile, ci și unele activități ca informările politice, audierile de U.T.C., învățămîntul ideologic, unele ore de dirigjenție. Numai așa putem îmbunătăți activitatea noastră în cabinet, activitatea de predare a științelor sociale, pregătirea politică multilaterală a elevilor.

ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE

În ce mă privește, nu mi-am propus în cele ce urmează să abordez importanța studierii istoriei milenare a poporului nostru, nici eficiența ei ca obiect de învățămînt, locul și rolul pe care l-a avut și-l are istoria în formarea omului societății noastre, ci aș dori să mă refer la locul istoriei contemporane în istoria societății și, în primul rînd, la raportul dintre istorie și contemporaneitate.

O privire, oricît de grăbită, în îndepărtatul trecut al omenirii ne duce la concluzia că această disciplină a fost și rămîne, în primul rînd, oglinda faptelor și evenimentelor epocii istorice respective. Oare se poate crede că istoricii antichității, ai renașterii, ai epocii moderne ș.a., nu au fost, în primul rînd, emisarii faptelor epocii lor? Prezentînd campaniile militare, războaiele și urmările lor, rolul jucat de unele clase sociale și personalități politice și militare, ei făceau abstracție de prezentul și viitorul istoric, sau descriau evenimente mai îndepărtate tocmai pentru a da soluții prezentului și perspectivă viitorului?

Se poate oare crede că cronicarii și cărturarii istoriei patriei noastre atunci cînd încercau, încă din primele slove ale scrisului românesc să descifreze începuturile străvechi ale poporului român, o făceau de dragul de a scrie sau tocmai pentru a demonstra originea, unitatea și continuitatea de viață a poporului nostru pe aceste meleaguri românești, dreptul său străvechi de a trăi liber în patria străbună?! Cred că Nicolae Bălcescu — pentru a-l aminti numai pe el din pleiada istoricilor pașoptiști — analiza în lucrările sale „cele optsprezece veacuri de suferințe ale poporului român“ nu de dragul trecutului sau pentru a trezi compasiune prezentului, ci tocmai pentru a fundamenta necesitatea istorică viitoare a unor probleme vitale pentru poporul român: unitatea și independența națională. Și exemplele ar putea continua.

După mine, contemporaneitatea unei națiuni reprezintă sinteza majoră a trecutului său, iar viitorul își are rădăcinile puternice sau firave în faptele prezentului. De aici, responsabilitatea fapte-

lor prezentului istoric pentru perspectiva viitorului istoric.

Generația noastră este generația marilor sinteze ale trecutului istoric românesc, dar, în același timp, este generația ce pune temelii prezentului racordat la fluxul civilizației universale, tocmai pentru a asigura perspectiva dezvoltării și înfloririi viitoare a națiunii noastre socialiste. „Cunoscînd istoria glorioasă a poporului nostru, luptele și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului“.

Acestei sarcini de mare răspundere, de a scrie istoria nouă a patriei noastre, istoria anilor socialismului, de a face din istorie o știință a contemporaneității ne revin nouă, generației de istorici de azi.

Toate acestea, mă determină să afirm că istoria a fost și va rămîne, în primul rînd, oglinda contemporaneității și subscriu la punctul de vedere că istoria anilor noștri este istorie.

Conf. dr. MIRCEA MUȘAT

Folosirea materialului vizual în lecția de științe sociale

Folosirea materialului vizual este un element deosebit de important pentru ridicarea gradului de accesibilitate al lecțiilor de științe sociale, pentru sporirea interesului și mobilizarea atenției elevilor. Deși toți vorbim însă despre această problemă ca despre ceva unanim acceptat, materialul vizual își face încă greu intrarea la orele noastre. Nu pentru că cineva i-ar subaprecia valențele informative și formative, ci cred că din comoditate. Folosirea materialului vizual presupune o gândire temeinică a lecției cu multe zile înainte, un efort pentru procurarea sau confecționarea lui. Domnește încă o anumită inerție, se așteaptă ca totul să se rezolve de la centru prin editarea unor seturi de planșe și diapozitive. Experiența a reliefat că acolo unde cadrele didactice muncesc cu suflet și dăruire se poate confecționa material deosebit de interesant și util, care să se soldeze cu efecte pozitive asupra calității învățămîntului.

Desigur, calitatea lecțiilor nu depinde în exclusivitate de folosirea materialului didactic și de calitatea acestuia. Hotărîtoare rămîn tot personalitatea profesorului, gradul său de pregătire profesională, capacitatea și talentul său didactic. Dar folosind materialul intuitiv — audio sau vizual — profesorul își va asocia un ajutor de neînlocuit. În plus — și o spun din experiență personală — munca de elaborare a materialului didactic este de natură să-i ajute profesorului la propria sa clarificare; chiar și pentru ele unele concepte vor căpăta contururi mai precise, sistematizarea lecției va fi mai riguroasă.

PLANȘE SAU DIAPOZITIVE ?

Se ridică însă în folosirea acestor materiale și câteva probleme în aparență tehnice dar de fapt,

de conținut; ce trebuie să cuprindă o planșă sau un diapozitiv, care este forma cea mai bună, cea mai funcțională de prezentare a materialului vizual: planșa sau diapozitivul? Folosirea planșelor este o cucerire mai veche a învățămîntului; avem din acest punct de vedere — pe ansamblul învățămîntului, experiență bună. Din această cauză sîntem tentați uneori să le considerăm depășite, desuete. Din dorința de a fi „moderni“ trecem cu oarecare dispreț pe lîngă ele. Diapozitivul e o cucerire mai nouă, e mai interesantă, folosirea lui presupune mînuirea unor aparate care-i fascinează pe elevi, poate și pe profesori. Ca atare unii considerînd, poate nu fără motiv, că viitorul e al diapozitivelor, neglijează confecționarea și folosirea planșelor.

Lăsînd la o parte faptul că deocamdată nu sîntem dotați cu aparatură vizuală în toate școlile, aș vrea să-mi exprim cîteva păreri în legătură cu valențele și limitele fiecăreia din aceste forme de prezentare a materialului vizual. Diapozitivele prezintă avantaje de depozitare: ocupă un spațiu mai redus în raport cu planșele care necesită un spațiu mai mare, sînt mai perisabile, mai greu de mînuit și depozitat. Atît timp cît numărul lor e mai redus lucrurile se mai pot aranja, dar dacă ținem cont de faptul că, în perspectivă, vom folosi tot mai mult material vizual, depozitarea va deveni efectiv o problemă. Pe de altă parte, planșele prezintă și cîteva avantaje deosebite: timpul de expunere poate fi mai mare decît al diapozitivului, pot fi expuse de la începutul lecției sau — dacă nu vrem să concentrăm atenția elevului asupra lor înainte de timp și le prezentăm numai în momentul în care intră în structura lecției — ele rămîn în continuare expuse, ca-

ptînd atenția lor timp mai îndelungat. Elevul are posibilitatea de a privi planșa înainte de explicația profesorului, încearcă s-o înțeleagă, face un efort de gîndire, o analizează, iar după explicație poate reveni asupra ei, o poate copia eventual, și astfel cunoștințele se fixează mai temeinic. În plus, prezentarea planșei, încadrarea ei organică în lecție nu prezintă nici o dificultate „tehnică“. În modul cel mai firesc profesorul poate trece de la explicația pur verbală la explicația cu ajutorul planșei: atenția elevilor nu este tulburată, gradul lor de concentrare asupra subiectului nu este afectat.

În cazul diapozitivelor, timpul de expunere e mai scurt, imaginea nu poate rămîne prea mult pe ecran fie din cauza pericolului de deteriorare a peliculei, fie din cauză că nu se poate prelungi menținerea clasei în semiobscuritate. Desigur, dacă avem aparate care sînt dotate cu un ventilator puternic și un cabinet amenajat de așa manieră încît să creeze condiții pentru a se proiecta și nota simultan, lucrurile își găsesc o rezolvare mai bună, timpul de expunere al diapozitivului se poate prelungi. În majoritatea școlilor avem însă aparate simple, iar cabinetele de științe sociale fiind încă în curs de amenajare există riscul consumării unei părți importante din timp cu aspecte tehnice. Proiectarea diapozitivelor mai prezintă și alte aspecte. Pe de o parte, poate crea un moment de dezorganizare în clasă (stinge lumina, aprinde lumina), elevii încep să discute, scapă de sub controlul profesorului, atenția se fragmentează. Pe de altă parte, prezentarea diapo-

Lector univ. OLIVIA CLATICI

(Continuare în pag. a IV-a)

zitivelor poate crea un moment de relaxare, impunând lecției un ritm mai viu, o mai mare diversitate. Și aici totul depinde de măiestria profesorului, de capacitatea sa de a stăpîni clasa.

Să revenim deci asupra dilemei: planșe sau diapozitive? Răspunsul nu poate fi exclusivist, ambele își găsesc utilitatea în lecție. Folosirea lor judicioasă, conform condițiilor existente, presupune însușirea de către profesor a unei metodici specifice de desfășurare a lecției de științe sociale. Personal am avut și surpriza să constat că la prima lecție prezentată pe bază de diapozitive, studenții mei fiind foarte atenți și interesați la curs, au răspuns mai slab la seminarii decât la alte lecții. Cauza? succesiunea diapozitivelor i-a captat doar sub raportul noutății procedurii, poate și al aspectului estetic, dar au notat mai puțin, au reținut mai puțin. Am tras de aici concluzia că timpul de expunere trebuie prelungit, că trebuie să creăm elevilor noștri posibilitatea de a reflecta asupra conținutului, de a-și nota, că nu trebuie să abuzăm prezentînd un număr prea mare de grafice și într-un ritm prea alert.

Modul de prezentare a diapozitivelor, durata expunerii, comentariul profesorului depind însă și de conținutul lor, de ceea ce comunică; în același timp, conținutul poate reclama o formă sau alta de prezentare. Există reprezentări grafice care se explică singure și altele care pot constitui subiectul unei expunerii de o oră.

CONCEPTE, SAU TABELE CU DATE ?

Se ridică și o altă problemă deosebit de importantă: ce prezentăm prin materialul vizual și în ce formă? Prezentarea grafică a conceptelor poate fi foarte utilă pentru fixarea cadrului de bază al disciplinei, dar, în același timp, un concept este greu de redat pe această cale, în toată complexitatea lui.

De exemplu, dacă vom reprezenta grafic conceptul de structură socială, elevii vor înțelege mult mai bine decât dacă ne vom limita la o explicație verbală, dar, în același timp, vom fi obligați să-i prevenim asupra faptului că fenomenul este mult mai divers, că nu putem cuprinde în imagine toată complexitatea lui. Într-o schemă privind succesiunea orînduirilor sociale, le vom putea reda și excepțiile,

societățile care n-au parcurs toată filiera, au „sărit“ peste etape, fapt asupra căruia elevul trebuie avertizat. Pentru o astfel de reprezentare grafică sînt în măsură egală indicate și planșa și diapozitivul; însușirea conținutului va fi strîns legată de explicația profesorului. Totuși, în asemenea cazuri, planșa este mai funcțională datorită posibilității de a o expune în timp mai îndelungat. Înțelegerea complexității luptei de clasă a proletariatului în capitalism, a interacțiunii dintre diferitele ei forme și domenii va necesita o explicație mai amplă, o expunere mai îndelungată secundată de posibilitatea ca elevii să noteze. Și în acest caz opinăm pentru planșă.

Dacă vrem să redăm însă grafic, cifre sau date, dacă alcătuim tabele sau grafice, mi se pare că diapozitivul este mai funcțional, deoarece în acest caz nu punem accentul pe reținerea datelor, ci pe sugerarea unei idei. Explicația profesorului fiind mai limitată, cifrele trebuie să „grăiască de la sine“. Insușirea conceptelor cere în mai mare măsură o participare activă a elevului la lecție, în timp ce datele unui tabel pot fi reținute pasiv prin simpla contemplare. Evident, această departajare — planșă — diapozitiv — nu este exclusivă, fiecare profesor va proceda în maniera sa proprie.

Indiferent însă dacă folosim planșe sau diapozitive, ele se cer înnoite pe parcurs; mai puțin conceptele, deoarece ele nu se schimbă de la un an la altul. Și în acest caz putem însă găsi forme de exprimare grafică noi și interesante. Tabelele, graficele se cer înnoite, mai ales pentru a le aduce la zi, pentru a nu plictisi generații de elevi cu aceleași date și comparații.

Experiența noastră de elaborare a materialului vizual ne-a atras atenția și asupra gradului de încărcare al imaginii. Din dorința de a da un conținut științific cât mai profund imaginii am alcătuit unele scheme sau tabele foarte încărcate. Ele distrag însă atenția, o pulverizează; practica ne-a dovedit că e mai adecvat să explicăm o idee prin câteva imagini succesive decât să îngrămădim prea mult pe o planșă sau un diapozitiv.

MOMENTUL PREZENTĂRII MATERIALULUI VIZUAL

Aceasta este în general o problemă rezolvată în pedagogia modernă; materialul vizual trebuie prezentat organic integrat

în temă, trebuie să fie sincronizat cu explicația, să nu întrerupă firul lecției.

Condițiile noastre de lucru din prezent ridică însă o serie de aspecte dificile din acest punct de vedere. Scoatem pentru moment din discuție problema planșelor, pentru care se poate amenaja cu puțin efort un stativ de prezentare și ne oprim mai ales asupra încadrării diapozitivelor care reclamă un minim de condiții materiale: posibilitatea de a face semiobscuritate, distanță apropiată de întrerupătorul sursei de lumină etc. Ideal este ca, atît în cazul planșelor cît și al diapozitivelor, să le prezentăm organic integrate în lecție. Dacă folosim diapozitive, și acest lucru nu e întotdeauna posibil din cauza absenței condițiilor tehnice, mi se pare că în nici un caz nu este indicată prezentarea lor înainte de lecție: elevii nu vor avea cunoștințele necesare pentru a le înțelege și le vor uita foarte repede. Prezentate la sfîrșitul lecției, vor pierde evident din capacitatea lor de captare a atenției, dar se va conta pe un anumit volum de cunoștințe al elevilor care permit descifrarea imaginii.

În cazul planșelor, problema se pune puțin diferit, ele pot fi expuse în bune condiții de la început. Dar este oare indicat acest procedeu în toate cazurile? Consider că și aici lucrurile trebuie bine diferențiate. Dacă vrem să formăm concepte, să fixăm date, e bine să înșirăm pe tablă sau pe suportul special construit, de la începutul lecției, toate planșele. Un tabel privind creșterea cheltuielilor militare în lume în ultimii ani sau o planșă în care se redau echivalențele lor în bunuri materiale vor sfîrși însă în mai mare măsură interesul elevilor, uimirea lor, dacă vor fi prezentate în momentul în care se fac referiri la acest aspect.

Indiferent de modul în care prezentăm materialul vizual și momentul încadrării lui în lecție, se detașează o constatare fără drept de apel: profesorul va încadra mai bine în lecție, mai organic, acel material pe care l-a elaborat personal, iar elevii vor manifesta un plus de interes pentru imaginile la confecționarea cărora și-au adus aportul.

Utilizarea materialului vizual în lecția de științe sociale, încadrîndu-se în mod firesc în regulile pedagogiei generale, reprezintă o serie de particularități care cer o metodică proprie, despre care e cazul să discutăm în viitor.

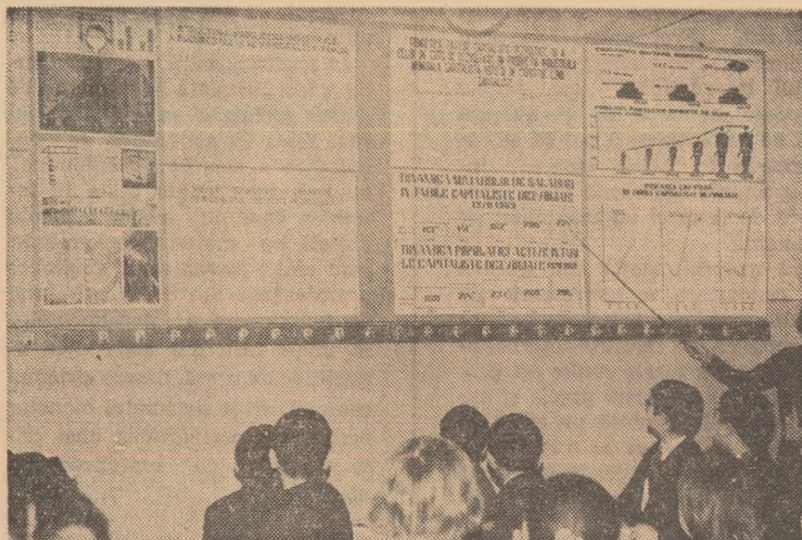

Cum am alcătuit materialele grafice ale cabinetului

Lecțiile organizate în cabinetul de științe sociale vizează creșterea caracterului practic aplicativ al cunoștințelor predate, orientează gândirea elevilor nu numai în dobândirea cunoștințelor, dar și în aplicarea lor, prin raportarea la realitatea concretă social-economică și politică a țării noastre, îi ajută să înțeleagă evenimentele și fenomenele epocii în care trăiesc. Folosirea graficelor, a hărților, a diagramelor, a tablourilor sinoptice, a datelor comparative etc., alături de folosirea cu pricepere a mijloacelor moderne audio-vizuale, oferă elevilor posibilitatea să descopere esența elementelor temei puse în discuție, îi ajută să-și sistematizeze cunoștințele pe baza unei mai bune corelări intra și interdisciplinare. Din această perspectivă trebuie să înțelegem că predarea științelor sociale în școli nu este numai o sarcină de cea mai mare răspundere, ci și o înaltă îndatorire cetățenească.

Dotarea cabinetelor cu tot ce este necesar, planșe, grafice inclusiv mijloace tehnice este o problemă de creație. În cele ce urmează, mă voi opri la câteva aspecte pe care le ridică dotarea cabinetului cu material didactic, deoarece consider că fetișizarea planșei, schemei sau graficului poate fi mai dăunătoare, în unele cazuri, decât lipsa lor. Graficele își îndeplinesc rostul numai dacă sunt construite corect. Încerc mai jos să prezint unele reguli de întocmire a lor, conform cerințelor științifice ale statisticii. Graficele reprezintă, după cum știm, forme de prezentare a datelor statistice prin diferite linii, puncte, figuri geometrice etc. care au o serie de avantaje, ca, de exemplu: asigură dintr-o privire compararea datelor, ușurează urmărirea îndeplinirii anumitor obiective, popularizează realizările din orice domeniu. Elementele de bază ale oricărei reprezentări grafice pe care o întocmim cu elevii pentru cabinet trebuie să cuprindă câteva probleme principale: titlul graficului, scara de reprezentare, explicarea semnelor convenționale, redactarea notelor și figurilor respective.

Reprezentările grafice sînt foarte numeroase, iar din acestea multe se pot întrebuița cu succes mai ales în predarea unor lecții de economie politică. Astfel, diagrama prin benzi se poate folosi mai ales cînd indicatorii exprimă lungimi, cînd sînt dife-

Lecție în cabinetul de științe sociale al Școlii generale „Dimitrie Petrescu” din București

riți, cînd este vorba în lecții de serii dinamice în care intervalele între perioade sînt mari sau inegale. Apoi se pot întrebuița cu succes diagramele prin pătrate, diagramele prin cercuri etc. De toate acestea este absolut necesar a se ține cont la întocmirea și dotarea cu materiale didactice a cabinetului de științe sociale.

Așezarea acestor materiale în cabinet consider, de asemenea, că este o problemă de care trebuie să ținem seamă. Sînt foarte multe păreri cu privire la „pavoazarea” cabinetului, la folosirea planșelor etc. Unii profesori de științe sociale sînt pentru ca aceste materiale să fie puse pe stativ, deci depozitate, și de aici folosite la nevoie, alții sînt pentru ca aceste planșe să fie afișate. Consider că și într-un caz și în altul trebuie să urmărim eficiența predării, funcționalitatea cabinetului.

Așezarea planșelor pe probleme, consider că trebuie să stea în centrul atenției, atunci cînd dotăm cabinetul în așa fel ca fiecare planșă, grafic, diagramă să-și aibă un loc anume în serialul de materiale pe care le avem la un anumit capitol. Astfel de capitole ar putea cuprinde: „Contradicțiile lumii capitaliste contemporane” în cadrul căruia s-ar putea prezenta un grupaj de planșe,

grafice și diagrame cu teme: procesul exploatării, distribuția proprietății și diferențierea veniturilor, dominația monopolurilor, decalaje economice și exploatarea neocolonialistă, acestea în cadrul contrastelor economice. Lecțiile despre contrastele sociale se pot ilustra prin materiale care reflectă procesul de pauperizare, șomajul, mișcarea grevistă. Aceste capitole trebuie completate cu materiale care prezintă contrastele politice și militare pe arena internațională etc.

Faptul că aceste planșe sînt în parte afișate pe perete nu aduce nici un impediment predării, deoarece noi urmărim o discuție, o dezbateră cu elevii și nu o expunere seacă, fără conținut, fără convingere. Important este ca aceste planșe să fie schimbate periodic, reinnoite cu alte materiale noi în așa fel ca de fiecare dată elevul să găsească ceva nou și interesant în cabinet.

Utile sînt și unele decupări din diferite ziare și reviste care trebuie îndosariate pe probleme și folosite de fiecare dată cînd este necesar în predarea lecțiilor. A-

Prof. IOAN COSTEA
Liceul nr. 1, Reghin

(Continuare în pag. 6 VI-a)

CORPULUI DIDACTIC, modernizării învățămîntului

participe la realizarea obiectivelor economice.

Arătînd că ne aflăm în al treilea an de la crearea Institutului central și a filialelor sale, vorbitorul menționa că pînă în prezent s-a obținut o bună experiență în aplicarea noului sistem de perfecționare preconizat prin statut, prin legea învățămîntului. S-au întărit institutul, filialele sale, s-au concretizat anumite forme de perfecționare. Fără să subaprecieze cu nimic ceea ce s-a realizat pînă acum, activitatea institutului, a filialelor sale, tovarășul T. Pop sublinia că activitatea de perfecționare, așa cum se desfășoară la ora actuală, nu răspunde încă pe deplin cerințelor școlii. În fața învățămîntului de cultură generală, a învățămîntului de toate gradele, stă problema modernizării, problema introducerii celor mai noi date ale științei, problema perfecționării tehnologiei didactice, a legării învățămîntului de viață, de producție. Tovarășul T. Pop arăta că numai în mică măsură am reușit să dăm viață acestor deziderate, și

rane. Examenul de definitivat trebuie să se ridice la exigența și prestigiul pe care l-a avut examenul de capacitate în tradiția școlii noastre.

În același context, se preciza că va trebui, totodată, să se stabilească niște norme orientative pentru cei care efectuează inspecția de definitivat pentru ca să se ia în considerare, alături de pregătirea politico-ideologică, de specialitate și pedagogică, rezultatele obținute în procesul instructiv-educativ și modul de comportare al cadrelor didactice în școală și în viața socială. Pe de altă parte, avînd în vedere că gradul II și gradul I nu sînt obligatorii, acestea trebuie acordate numai acelor cadre didactice care dovedesc o pregătire superioară și obțin an de an rezultate remarcabile în activitatea didactică, educativă și metodică științifică. Gradul I ar trebui situat, la limitele învățămîntului general și liceal, pe același plan cu doctoratul în învățămîntul superior, să confirme o înaltă măiestrie pedagogică. Posesorul gradului I trebuie să fie un adevărat pedagog, un foarte bun specialist. Lucrarea metodică științifică pentru gr. I să reprezinte o contribuție personală la dezvoltarea și perfecționarea tehnologiei învățămîntului sau la ramura științei pe care o predă.

Tovarășul T. Pop mai arată că o astfel de exigență pune în fața Institutului central de perfecționare și a filialelor sale sarcini sporite în ceea ce privește asigurarea corpului didactic cu materialul necesar informării și documentării. În acest scop trebuie recunoscut faptul că nu au fost valorificate nici pe departe posibilitățile existente. Prin intermediul Editurii didactice și pedagogice, al Centrului de informare și documentare al învățămîntului (C.I.D.I.), al Bibliotecii centrale pedagogice, al Caselor corpului didactic, al catedrelor universitare va trebui să se pună la dispoziția cadrelor didactice materialul documentar necesar. În planul editorial pentru 1974, s-a prevăzut editarea manualului pentru profesori la principalele specialități. Institutul central de perfecționare va întocmi un plan de măsuri care să prevadă ca în termen de 2—3 ani corpul didactic să dispună de materialul documentar strict necesar. Este necesar ca la nivelul fiecărei comune, bibliotecă școlii de centru să dispună de o secție de documentare a cadrelor didactice. Se discută mult despre modernizare. Dar cadrele didactice au nevoie de îndrumări concrete pentru aplicarea principiilor modernizării. De aceea, institutul va trebui să stabilească în planul său de activitate și elaborarea de metodici la care pot fi antrenați cei mai buni învățători și profesori care desfășoară o activitate creatoare.

Abordînd în continuare problema cursurilor de perfecționare, vorbitorul aprecia că, în această etapă, ele trebuie să vină în sprijinul corpului didactic, în folosirea creatoare a programelor și manualelor școlare, astfel încît perfecționarea să aibă ca rezultat final ridicarea nivelului de pregătire al elevilor. Educatorii, învățătorii, profesorii întorși de la cursurile de perfec-

ționare să poată lucra mai bine, să dispună de metode, de cunoștințe noi și deprinderi adaptate la noile conținuturi și tehnici ale învățămîntului.

Creșterea numerică, de la an la an, a corpului didactic face necesar să se găsească și alte modalități decît cele prezente pentru perfecționarea acestuia. În acest scop, casele județene ale corpului didactic vor trebui să participe nemijlocit la perfecționarea educatoarelor, învățătorilor și profesorilor. Pe măsura întăririi acestora, ele trebuie să devină adevărate institute de perfecționare pe lingă inspectoratele școlare județene. Începînd chiar cu luna martie a acestui an, se va trece la pregătirea unui corp de lectori pe specialități și cîcluri de învățămînt cu ajutorul cărora casele corpului didactic vor organiza și desfășura în timpul vacanțelor de vară perfecționarea educatoarelor, învățătorilor și profesorilor din fiecare județ. Pe lingă fiecare casă a corpului didactic, se va organiza cîte un liceu și o școală generală pilot, care vor fi încadrate cu învățători și profesori bine pregătiți, cu experiență la catedră, iar laboratoarele acestor unități de învățămînt vor fi dotate cu aparatură modernă de către Ministerul Educației și Învățămîntului.

Vorbitorul aprecia că este necesar să se elaboreze un plan de cuprindere la cursurile de perfecționare a întregului corp didactic, odată la 5 ani, plan care să stabilească și anumite priorități cerute de procesul de modernizare a învățămîntului. În această idee, ar urma să fie cuprinși, după cum opina vorbitorul, în primul rînd, lectorii caselor corpului didactic. În al doilea rînd, perfecționarea va trebui să cuprindă corpul de inspectori școlari, pentru ca prin intermediul acestora să se poată stimula și conduce acțiunea de modernizare a învățămîntului. În al treilea rînd vor trebui cuprinși directorii de licee și școli generale pe care să-l perfecționăm atît sub aspectul conducerii, cît și al specialității. Apoi, responsabilii cercurilor pedagogice, cîte un profesor pentru fiecare comună — care vor deveni șefi ai catedrelor și responsabili ai muncii metodice pe comună — și profesorii de la școlile pilot ale Casei corpului didactic.

În legătură cu programele pentru grade didactice și cursuri de perfecționare, vorbitorul a arătat că acestea trebuie elaborate în mod diferențiat, să fie consultați membrii corpului didactic cărora li se adresează și să fie solicitat sprijinul cadrelor universitare și al altor specialiști. Programele de perfecționare trebuie să cuprindă, pe de o parte, probleme care privesc informarea în specialitate, iar pe de altă parte, probleme de metodica specialității. Programele să aibă o stabilitate de cel puțin 5 ani și să se afle în toate bibliotecile școlare pentru a fi la îndemîna cadrelor didactice.

În încheierea alocuțiunii sale, vorbitorul a stabilit cîteva măsuri și a dat o seamă de îndrumări pentru îmbunătățirea stilului de muncă al conducerii institutului și al filialelor sale, precum și al catedrelor acestora. S-au făcut referiri speciale la activitatea științifică pe care vor trebui s-o desfășoare în viitor cadrele didactice ale institutului și filialelor sale.

OCTAVIAN BUZESCU

Pentru a veni în sprijinul profesorilor de geografie din școlile generale, din liceele teoretice și de specialitate de la orașe și mai ales de la sate, revista „Terra” publică în nr. 1/1973 — care va apărea în jurul datei de 20 februarie a.c. — programa orientativă pentru studiul individual necesar celor înscriși la cursurile de perfecționare în acest an școlar. De asemenea, revista „Terra” nr. 1/1973 publică programele orientative pentru studiul individual al profesorilor de geografie categoria I și a II-a care s-au înscris spre a susține examenul de definitivare în învățămînt, precum și pentru cei care s-au înscris la examenul de gradul II.

Ca și în anii precedenți, și în colecția din anul 1973 a revistei „Terra” se vor publica articole de sinteză, comunicări, note, planuri tematice, conpecte și alte materiale informativ-documentare asupra principalelor probleme cuprinse în programele menționate mai sus.

Cu acest prilej redacția reamintește celor interesați că revista „Terra” se difuzează aproape exclusiv prin abonamente.

Continuînd seria preocupărilor pentru îmbunătățirea activității de protecția muncii în atelierele școlii, comitetul sindicatului învățămînt din municipiul Cluj a invitat în mijlocul profesorilor-maistri, laboranților și al responsabililor cu protecția muncii din grupele sindicale pe inginerul I. Sighetli de la Întreprinderea județeană de electricitate.

Cu acest prilej a avut loc un instructaj pe principalele sarcini ce revin factorilor responsabili pentru respectarea de către elevi a normelor de protecția muncii, pentru prevenirea accidentelor, s-au purtat discuții și s-au făcut propuneri pentru creșterea gradului de responsabilitate a celor investiți cu sarcini și atribuții în domeniul protecției și securității muncii.

Participanții la consfătuire au vizionat apoi un film referitor la primul ajutor în caz de electrocutare.

S-a stabilit ca asemenea întîlniri să aibă loc trimestrial.

Cea de-a doua acțiune la care vrem să ne referim a înfățișat unui auditoriu numeros, învățători și profesori la școlile generale din Cluj, experimentul prof. univ. dr. Zörgo Benjamin de la Universitatea „Babeș-Bolyai” referitor la „Posibilitățile activării potențialității intelectuale la elevi prin utilizarea modelării”.

Modelul l-au constituit cîteva elevi din clasa a IV-a, care, la solicitările autorului experimentului, au demonstrat la tablă că și-au însușit foarte bine sistemul legăturilor elementelor chimice. (Nicolae Burcea).

Pe agenda activităților Casei corpului didactic — Tirgoviște din această săptămîină au fost cuprinse noi acțiuni cu cadrele didactice din județ. Dintre acestea consemnăm cîteva. La Școala generală nr. 5 din municipiul Tirgoviște s-a organizat o întîlnire între profesorii de limba și literatura română din centrele metodice Băleni, Moreni și Tirgoviște și prof. Viorel Alecu, cercetător științific la I.S.P. București, care a conferențiat pe tema: „Metode active în predarea literaturii române”. În același interval de timp, profesorii de educație fizică din liceele și școlile generale ale județului au discutat la Școala generală nr. 8 din Tirgoviște pe marginea programelor școlare la disciplina pe care o predau. La dezbatere au participat prof. Maria Login, inspector general în M.E.L., și prof. Vasile Lupan, de la Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport. În sfîrșit, în centrul metodice Băleni, învățătorii au organizat o masă rotundă în care au abordat probleme referitoare la modernizarea învățămîntului la clasele I—IV. (Prof. Lucian Grigorescu).

Din inițiativa Biroului grupei sindicale de la Școala generală nr. 1 Cugir, între cadrele didactice ale acestei școli și cele din satele de munte (Călene, Mugești, Bucuru, Bocșitură, Fețe) s-a organizat un fructuos schimb de experiență.

În discuțiile purtate au fost scoase în evidență dificultățile pe care le întîmpină profesorii care predau la clasele V—VIII ale școlii din Cugir cu unii elevi veniți de la clasele I—IV ale școlilor aferente, s-au făcut unele recomandări privind îmbunătățirea calității muncii instructiv-educative. Un accent deosebit s-a pus, cu acest prilej, pe întărirea legăturii dintre școală și familiile elevilor, în special ale celor din satele mai izolate.

mai bine orientat care să sa-
temporane • Exigențe sporite
vat. • Gradul II și gradul I să
ră și rezultate remarcabile.
cadrele didactice în bibliotecii
• Casele corpului didactic,
perfecționare, cu liceu și școa-
de cuprindere, cu priorități, a
perfecționare. • Programe dife-
tuturor educatorilor.

că datorită noastră este să facem în
așa fel încît sistemul nostru de
perfecționare să satisfacă cerințele
școlii contemporane, ale cadrelor
didactice — cu atît mai mult cu
cît se știe că, în universități, în in-
stitutele pedagogice nu se asigură
încă pregătirea pedagogică necesară
viitoarelor cadre didactice.

Referindu-se la problema grade-
lor didactice, prof. univ. T. Pop
aprecia că perfecționarea corpului
didactic, pe această cale, constituie
una din formele cele mai eficiente,
care are de acum o experiență în-
delungată în țara noastră. Dar
această modalitate nu este încă în
suficientă măsură folosită pentru
perfecționarea școlii noastre. De
exemplu, examenul de definitivat
ar trebui să-l determine pe toți în-
vățătorii, pe toți educatorii, pe
toți profesorii să-și desăvîrșească,
în stagiul de trei ani, pregătirea
primită în școală sau facultate.
Vorbitorul atrăgea atenția că este
necesar să manifestăm maximum
de exigență față de examenul de
definitivat care ar trebui să ver-
ifice și să ateste buna pregătire
și specialitate, pedagogică, ideologică
și politică, capacitatea candidatului
de a îndeplini funcția de educa-
tor în condițiile școlii contempo-

ATELIERUL-ȘCOALĂ, LABORATOR AL MUNCII TEHNICO-PRODUCTIVE

Miercuri, 31 ianuarie, la Casa corpului didactic a avut loc o amplă dezbateri pe tema pregătirii tehnico-productive a elevilor în atelierele-școală. Au participat profesori-maistri, directori de școli din București, reprezentanți ai Casei corpului didactic, ai Inspectoratului șco-

lar ai municipiului București, ai Institutului de științe pedagogice și ai revistei „Tribuna școlii”.

Această dezbateri a prilejuit un larg schimb de opinii și de experiență care a acoperit o problemă de reală complexitate. Dintre temele luate în dezbateri amintim :

- Ce este de preferat? Atelier-școală sau secție de producție a întreprinderii în școală?
- Ce avantaje oferă atelierul interscolar? O mai bună dotare materială. Posibilitatea practicării unui mai larg evantai de profesii. Facilitări pentru opțiunea profesională a elevilor.
- Pregătirea tehnico-productivă cu sau fără plan de producție? Rentabilitate cu orice preț sau pregătire pentru viață?
- Profilarea pe meserii de bază, condiției a integrării și mobilității profesionale.
- Necesitatea unei pedagogii a pregătirii tehnico-productive.
- Cum se notează pregătirea tehnico-productivă?
- Unitatea dintre învățământ, cercetare și producție.

În rândurile de mai jos, redăm pe scurt intervențiile participanților la această dezbateri care și-a propus să caute căi și soluții pentru optimizarea pregătirii tehnico-productive a elevilor.

Ion Dragu, directorul Liceului „Ion Neculce”: Din experiența pe care a acumulat-o liceul nostru, mi se pare că modalitatea cea mai indicată de a desfășura practica în producție a elevilor este aceea de a organiza secții de producție ale întreprinderilor în școli. Ce se obține astfel? În primul rând, dotarea școlilor nu mai depinde doar de bunăvoința întreprinderilor. Având acolo propriile lor secții de producție, întreprinderile le vor dota cu mijloace tehnice de valoare egală celor din alte secții. În același timp, pe această cale, se rezolvă toate problemele privind aprovizionarea cu materie primă și defacerea produselor. Apoi, elevii învață efectiv meserie de la muncitorii cu care lucrează umăr la umăr. Ce avantaje mai oferă aceste secții de producție? Elevul învață să devină muncitor din toate punctele de vedere. El lucrează alături de muncitori, trăiește sentimentele lor.

Gheorghe Cliseru, responsabilul Centrului de ateliere al Liceului „Dimitrie Cantemir”: La Centrul de ateliere pe care îl conduce Liceul „Dimitrie Cantemir” și la care fac practică elevii din alte trei licee și două școli generale, am încercat să organizăm un colectiv de elevi care să se conducă singuri. În acest scop, am stabilit directori de schimb, ingineri șefi, șefi de secții și șefi de ateliere. Am inițiat, nu de mult, această organizare și sint bucuros că am și început să recoltăm roadele. Elevii sint la vîrsta cînd pot să-și rezolve multe probleme singuri cînd pot realiza multe lucruri frumoase și utile lucrînd independent.

Mircea Baldoiu, directorul Liceului „Mihail Sadoveanu”: Nu ne-am propus să-i învățăm pe elevii meserie într-o lună sau două și de aceea programul nostru de pregătire tehnico-productivă a fost eșalonat pe mai mulți ani. Gama acestei pregătiri este largă. O parte a elevilor face practică obișnuită. Alții fac practică la calculator. Elevii anului al III-lea cunosc de acum limbajul FORTRAN și au trecut la COBOL. Avem și două clase speciale de informatică care lucrează la calculatorul mare al A.S.E.-ului. Anul acesta vom da prima promoție de tehnicieni biologi. Avem și un atelier în care elevii fac practică de croitorie și lucrări de confecție. Liceul nostru a fost transformat în liceu de specialitate. Atunci cînd s-a pus însă problema planului de producție pentru liceul de specialitate, am

constatat că acesta nu există. Am întrebat ministerul de resort și ni s-a spus că elevii trebuie să învețe meserie, nu să fie legați de un plan de producție. De aceea nu am cuprins în planul de producție al liceului de cultură generală și elevii liceului de specialitate. Iată însă că, pe data de 15 ianuarie, același minister ne-a comunicat un plan de producție în valoare de 500 000 lei pentru liceul de specialitate. Iată

cînd i-au fost cerute, ministerul nu le-a difuzat încă. Trebuie să vă spun că uzinele nu recunosc calificarea pe care noi o dăm elevilor în ateliere. Uzina îi angajează pe absolvenți și îi recalifică timp de 6 luni de zile, dacă este vorba de o meserie ușoară. Dacă este mai grea, acest proces durează și mai mult. Elevii mei lucrează pe patru strunguri și lucrează perfect. Am vorbit despre angajarea lor, după absolvire, cu uzina care ne patronază. Mi s-a răspuns că nu-i poate angaja ca muncitori calificați. S-a mai cerut, de asemenea, ca pregătirea tehnico-productivă să se facă în meserii de bază. Dar aceste meserii de bază nu au fost încă fixate.

Florica Angelescu, profesoară la Școala generală nr. 192: Am constatat că elevii își dezvoltă mai bine pregătirea în atelierele întreprinderii decît în ale școlii. Acolo elevii își pot însuși cunoștințe practice tehnice. Este adevărat, însă, că nouă profesorilor ne convine să muncim mai puțin în întreprindere decît în școală, fiindcă mediul întreprinderii nu ne permite să desfășurăm o lecție după tipicul pe care ni-l permite mediul școlar. Trebuie să depășim această dificultate fiindcă numai întreprinderea poate să-l ajute pe elevi atît la însușirea meseriei, cît și la înțelegerea adevăratelor probleme pe care le ridică producția.

Iacob Crișan, director la Școala generală nr. 86: Indicația de a lega

Dezbateri organizată de Casa corpului didactic — București în colaborare cu Inspectoratul școlar al Capitalei, Institutul de științe pedagogice și revista „Tribuna școlii”

cîtă inconștanță în dispozițiile pe care le dau ministerele.

Virgil Dumitrescu, prof.-maistru la Liceul „Gheorghe Lazăr”: Meseriile cerute de industria modernă sint îndrăgite de toți elevii. Dar nu toate meseriile se află, în momentul de față, la nivelul exigențelor unei industrii moderne. Iar opțiunile lor profesionale trebuie să fie puse în concordanță nu numai cu necesitățile de perspectivă ale industriei, ci și cu cele actuale. Trebuie să împletim cerințele industriei cu cele ale elevilor, cu ale școlii. Școala trebuie să califice în meseriile de care are nevoie economia națională. Pregătirea tehnico-productivă trebuie să nu se facă meșteșugărește, ci științific. Deseori noi facem o pregătire inferioară a ceea ce din școala profesională. Pregătirea practică nu are un fundament teoretic. Nu există un sistem de notare a activităților practice. Am făcut în această problemă un raport pe adresa Ministerului Educației și Învățămîntului și mi s-a răspuns că problema se discută cu Ministerul Muncii. Cred că trebuie să se ajungă la o soluționare cît mai grabnică. Pregătirea tehnico-productivă este obiect de învățămînt cu toate drepturile care îi revin prin această calitate.

Mircea Drăguș, prof.-maistru la Școala generală nr. 146: Se discută deseori despre calificare. Îi calificăm pe elevii, fie de la școala generală de 10 ani, fie de la liceu? S-a cerut Ministerului Educației și Învățămîntului să difuzeze în școli instrucțiuni cu privire la calificarea elevilor. Aceste instrucțiuni, deși a trecut foarte mult timp de

învățămîntul de producție are o mare însemnătate, după părerea mea, mai ales pentru școala generală de 10 ani fiindcă ea răspunde în cea mai mare parte de crearea rezervelor de cadre pentru economia națională. În ultimii doi ani s-au realizat lucruri extraordinare de frumoase pe linia dotării școlilor pentru pregătirea tehnico-productivă a elevilor. S-au creat mii de ateliere bine dotate. Și totuși, nu putem încă să vorbim despre dotarea atelierelor-școală ca despre dotarea unor laboratoare moderne. Nu se poate vorbi de un atelier-școală cu dotare modernă, atîta vreme cît în zestrea acestuia intră utilaje învechite la care renunță întreprinderile. Este, de asemenea, încă nereșolvată problema cadrelor care servesc pregătirea tehnico-productivă a elevilor. Trebuie să pregătim cadrele didactice necesare acestui proces. Apoi, munca din ateliere nu este încă organizată științific. Nu ținem seama de opțiunile elevilor, de aptitudinile lor și de nevoile de cadre ale economiei. Deci, sint o multime de defecțiuni foarte serioase care se cer înlăturate și se pot înlătura. Eu aș propune să se creeze ateliere centrale care ar permite să se elimine multe din deficiențele existente. Acestea ar putea fi dotate cu un utilaj mai bun iar recrutarea elevilor s-ar putea face ținîndu-se seama de opțiunile lor.

Nicolae Dinu, inspector școlar la Inspectoratul municipiului București: Activitatea tehnico-productivă ridică multe probleme și nu am ajuns să le găsim tuturor rezolvarea. Sint probleme legate de asigurarea bazei materiale, de colaborarea cu

întreprinderile, de pregătirea cadrelor didactice etc. Datoria noastră este să ne formăm un punct de vedere și să-l susținem în fața celor în drept. Atunci cînd s-a hotărît că elevii pot fi calificați în școala generală s-au avut în vedere toate implicațiile acestei probleme. Este adevărat că elevilor le lipsesc orele de cultură tehnică. Noi ne preocupăm să facem, în acest scop, propuneri Ministerului Educației și Învățămîntului. Bineînțeles că nu este suficient să facem doar propuneri. Trebuie să găsim și posibilitatea de a trece aceste obiecte în planul de învățămînt al fiecărei clase. Fiindcă tot noi sintem aceia care ridicăm problema supraincercării copiilor noștri. Aceasta este o problemă foarte spinoasă. Este de dorit ca școlile să aibă plan de producție. Inspectoratul școlar are o listă întregă de produse care se pot executa în perioadele de gol de producție pentru întreprinderi. Învățămîntului i-a fost dată sarcina să-și lege activitatea sa nu numai de producție, ci și de cercetare. Există posibilitatea ca la nivel de școală și liceu să se creeze un plan de cercetări, de inovatii.

Dr. Petre Bărbulescu, șef de secție la Institutul de științe pedagogice: Consider că pregătirea tehnico-productivă trebuie să fie astfel concepută încît să dea elevilor posibilitatea unui exercițiu social care să le permită, după absolvirea școlii, o rapidă integrare în producția de bunuri materiale și spirituale. De aceea, totul trebuie să fie astfel organizat încît să reproducă la scara învățămîntului, activitatea reală din diferitele sectoare economice ale societății sau să permită desfășurarea învățămîntului însuși în mediul ambiant al producției materiale reale. În acest sens, mi se par pozitive toate acele experiențe care se înscriu pe linia apropierii învățămîntului de producție. S-a ridicat aici problema creării atelierelor interscolare. Mi se pare o idee pozitivă cu care sint în întregime de acord. Noi încercăm să facem o casă a tehnicii la Alexandria care are ca element primordial de concepție munca integrată. Această casă este concepută în esență așa: să fie dotată cu 12 tipuri de ateliere care să reprezinte elementele înaintate din producția județului Teleorman, astfel încît să dea posibilitatea mobilității de la un grup de profesii către alt grup de profesii. O altă problemă la care vreau să mă refer este aceea a cercetării științifice a problemelor pregătirii tehnico-productive. Cercetare care trebuie să ia în considerație toate laturile psihice, sociale și pedagogice ale acestui atît de important compartiment al învățămîntului.

★
Fără să poată da, firește, soluții la numeroasele și atît de importante probleme legate de pregătirea tehnico-productivă a elevilor, schimbul de opinii pe care l-am prezentat mai sus a avut credem, valoarea de a fi formulat cîteva idei utile pentru perfecționarea acestui proces. Așa, de exemplu în această dezbateri au fost subliniate avantajele secțiilor de producție ale întreprinderilor care funcționează în școală, precum și cele ale atelierelor interscolare. S-au făcut, de asemenea, sublinieri cu privire la posibilitățile încă limitate ale școlii generale și ale liceului de a acorda certificat de calificare elevilor, cu privire la necesitatea profilării pe meserii de bază, ca o condiție a integrării și mobilității profesionale, la necesitatea unei pedagogii a pregătirii tehnico-productive și a unor cadre bine calificate.

B. OCTAVIAN

INTERFERENȚE EDUCATIVE

LA CATEDRĂ, CÎȘTIGĂTORUL TROFEULUI „STRUNGUL DE AUR“

(Oră de dirigiență la Liceul „Ion Neculce“)

Se spune despre orele de dirigiență — și, desigur, nu fără un anumit temei — că ar constitui, pentru dascăli, una din cele mai dificile activități. Cred că ar trebui, neapărat, să se adauge că ele reprezintă, în același timp, una din activitățile care atît prin conținutul și forma lor de desfășurare, cît și prin influența educativă pe care o exercită asupra elevilor, le oferă atît acestora, cît și diriginților lor satisfacții dintre cele mai înalte.

O adevărată pledoarie în acest sens o constituie recenta oră de dirigiență organizată de profesorul Louis Romanla la anul III D de la Liceul „Ion Neculce“.

Ora aceasta de dirigiență aduce elemente noi, inedite, care prezintă interes pentru elevi. La pupitrul de comandă — ora se desfășoară în modernul cabinet pentru munca educativă a liceului — se află tînărul muncitor Ion Anca de la Uzinele de utilaj chimic „Grivița Roșie“ — care patronează liceul — cîștigător al trofeului „Strungul de aur“. Alături de el, maestrul strungar Ion Cimbrescu, care de 42 de ani muncește în cadrul acestei uzine și care l-a format ca meseriaș. Un cuplu simbolic în ce privește ștafeta generațiilor.

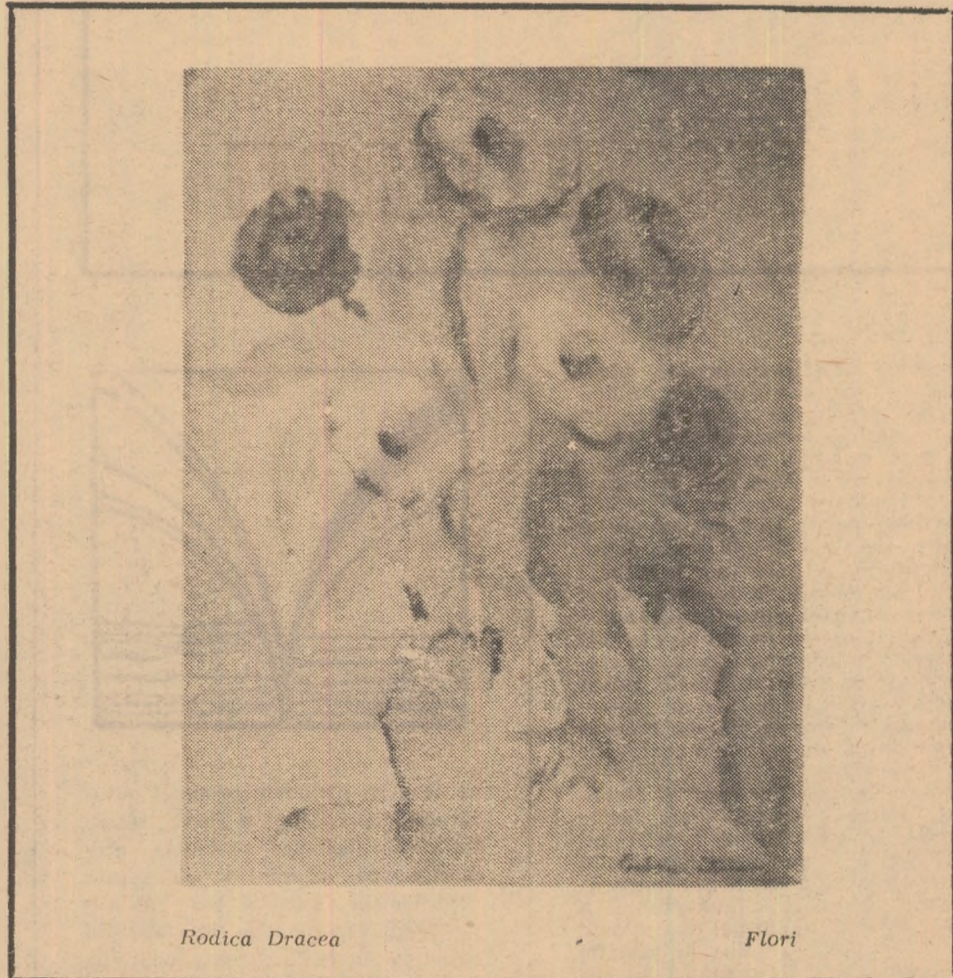
Atenția elevilor este încordată la maximum. Vor să nu le scape nimic din spusele tînărului muncitor, a cărui vîrstă nu depășește decît cu cîțiva ani pe a lor. Cîștigătorul invidiatului trofeu, născut pe meleagurile ialomitene, n-a văzut vreun strung pînă la vîrsta de 14 ani. Dar cînd el l-a văzut, s-a îndrăgostit de el și s-a decis să facă din această uimitoare realizare a tehnicii, instrumentul cu ajutorul căruia meseria sa devină o „brătară de aur“. Și iată că a ajuns într-un timp relativ scurt să cucerească „Strungul de aur“.

Drumul n-a fost, desigur, ușor. A trebuit să urmeze școala profesională, să lucreze efectiv în producție, iar în prezent, să-și continue studiile în cadrul liceului seral. Pen-

tru că, muncitorul de astăzi, și cu atît mai mult cel de mîine, va trebui să aibă studii liceale. Este o cerință a epocii noastre, a tehnicii moderne cu care este înzestrată economia noastră națională. De altfel, și în cadrul concursului menționat cei mai bine clasați sînt elevi sau absolvenți de liceu, mulți dintre ei intenționînd, însă, ca și cîștigătorul trofeului, să nu se oprească aci. Îi stimulează puternic cuvintele secretarului general al partidului care, cu prilejul decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București spunea: „Sînt fiu de țaran. Sînt muncitor. Aparțin deci, în mod organic, celor două clase de bază ale societății noastre socialiste. Am devenit intelectual, înțelegînd că nu poți fi comunist adevărat, nu poți îndeplini în bune condiții sarcini de răspundere fără a învăța, fără a studia, fără a cunoaște tot ce a produs mai de preț omenirea în domeniul științei și culturii, al cunoașterii și, în primul rînd, fără a-ți însuși concepția revoluționară a proletariatului, materialismul dialectic și istoric, marxism-leninismul“.

Admirabil imbold la învățătură, la pregătire temeinică, multilaterală, pregătire ale cărei multiple sensuri sînt remarcate și subliniate în fața elevilor de cîștigătorul „Strungului de aur“.

Experiența celor peste patru decenii de muncă în Uzinele „Grivița Roșie“ conferă cuvintelor maestrului Ion Cimbrescu o încărcătură afectivă în plus, o cuceritoare forță de convingere. El se explică elevilor cît de mult ar fi dorit, alături de nenumărați colegi de generație, să studieze. Ceea ce n-au putut să facă atunci, au realizat mulți dintre ei în anii socialismului. Sînt pilduitoarele momente pe care maestrul strungar le înfățișează elevilor, explicîndu-le cum a făcut din noaptea zi pentru a învăța și a se ridica la nivelul de pregătire pe care îl are astăzi, cînd este în măsură ca, la

Rodica Dracea

Flori

rîndul său, să formeze muncitori de talia utecistului Ion Anca.

Este emoționant să-l auzi pe omul cărunt de la catedră — reprezentant autentic al clasei muncitoare — pledînd pentru însemnătatea decisivă a efortului personal în atît de complexul dar și de delicatul proces al formării și dezvoltării propriiei personalități. Maistrul strungar se vedește nu numai o dibaci făurar de piese de mare finețe, un neîntrecut șlefuitor al metalelor, ci și un priceput modelator de suflet, un admirabil educator. El vorbește cu atîta convingere despre importanța studiului fizicii, matematicii și al chimiei industriale și a împletirii acestuia cu munca direct productivă încît simți că tot ce spune izvorăște în același timp din sufletul său mare și din bogata și îndelungata sa ex-

periență de viață.

Prezentîndu-l pe cîștigătorul trofeului „Strungul de aur“ și vorbind despre minunatele lui calități de muncitor, de utecist și om al zilelor noastre, maestrul Ion Cimbrescu prezintă elevilor un model al generației tinere, un reprezentant al tîneretului nostru. Și din tot ce spune despre el rezultă marea încredere a clasei noastre muncitoare în schimbul său de mîine, inclusiv în elevii care din bănci îi sorb astăzi cuvintele și-i adresează întrebări ce demonstrează aviditatea lor de cunoaștere, dorința lor de a dobîndi cu adevărat o pregătire multilaterală pe care s-o pună în slujba patriei socialiste.

Prof. emerit ION DRAGU
directorul Liceului „Ion Neculce“
București

DUMITRU POPESCU:

„Un om în Agora“

În literatură, în marea literatură, nu se poate intra, și, mai ales, nu rămîne nimeni fără o conturată finalitate a demersului artistic. Izbînda, pe acest tărîm, a fost și va fi mereu piatra de încercare a creatorului adevărat.

Noua carte de poeme, *Un om în Agora*, de Dumitru Popescu, apărută de curînd, ne-o dovedește din plin.

Cunoscut prin activitatea sa publicistică, prin cărți de călătorie, remarcabile pentru reliefarea esențialității locurilor și mediilor sociale observate, într-o relatare robustă și incitantă, cum sînt: „Drumuri europene“, „Impresii de călătorie prin Egipt, Irak și Cuba“, ca și prin esuri pe teme ale modului de existență abordate pătrunzător, cu un acut sentiment al responsabilității omului de cultură într-o societate aflată în plină autoedificare (Biletul la control), Dumitru Popescu va fi preocupat, și în poezie, de profilarea unor idealuri majore, deschizătoare de orizonturi, asumîndu-și și aici destinul tuturor, în care își circumscrie și propriul său destin. Va fi deci, ca poet, un om în Agora, un ins al Cetății, trăind, tensionat — printre și pentru oameni — sentimente definitorii, care ne exprimă ființa.

Ca și în „Pentru cel ales“, culegera sa anterioară de versuri (1968), în noua carte autorul își declară ferm opțiunile, cu mijloacele artei, indiscutabil pe teritoriul acesteia. Nu e vorba, așadar de un demers liric compensatoriu, ci de o manifestare a unei vocații poetice irepresibile, exprimată adesea în accente grave și oficiată nu o dată sacerdotal, într-o tinută de o solemnitate impresionantă. Dumitru Popescu reușește să fie un poet al Cetății în dublul sens al cuvîntului: mai întîi, profilîndu-i propriu-zis universul; dar nu din afară, ci din interiorul ei, adică din chiar Cetatea — devenită acum, în procesul

creației, lumea poeziei înseși: „vreau să scriu / poema nașterii / pe care-o sufăr și-o iubesc, / cu patimă. / îndelung. / Poema sinceră, umană, nefardată...“ (Poema dialectică). Poetul, om în Agora dialoghează cu semenii săi, înviînd la sinceritate și opțiune neechivocă „Te întreb, frate, / cum mă întreb la rîndul meu. / Ai început...? / Te

RECENZIE

pregătești / pe muntele Sinai al comunismului / cu tine însuși să te întîlnești? („Va fi odată...!“) Pentru el, marea trecere se traduce în *încrustarea în vreme*, rămînerea definitivă în timp, prin semnele perene ale înfăptuirii noastre, ceea ce înseamnă a înfrunta stîhiile, luptă pe baricadele luminii pentru deschiderea de zări-certitudini: „Să defrișăm, / cu palmele voinței înțeleștate, / a spiritului magistrală / ce se înalță-n comunism, / pe treptele de uragane măturate. (din același poem) Și în care stă însuși sensul existenței noastre istorice milenare. Poezia, în concepția autorului, o facem toți, prin ceea ce sîntem și, mai ales, vrem să fim, conștienți de măreția noastră: „Copiii neînfricați ai vieții și morții / ai durerii și fericirii; / străjeri credincioși / între început și sfîrșit; /

cavaleri ai iubirii și ai speranței; / intrați în necunoscut / cunoscîndu-vă!“ (Destul) Este aici și un elogiul al lucidității, al supremației prezenței de sine — în chiar limitele condiției noastre biologice. Poetul care culege „din flori îndurate amarul care naste mierea“, nu escamotează aceste praguri ineluctabile ce îi coboară și umbre în cîntec, dar sensul întregului său demers rămîne acela al triumfului vieții peste abisurile neînțelegerii. În trecerea noastră, trebuie să existăm în lumină: „Cu cea din urmă răsufare / țineți timpul viu — / să ducem steag pe umeri, / nu sicriu!“ (*Coșmarul templului căzut*). Și existăm, pentru că purtăm în noi însemnele unui colț de lume inconfundabil. — altă certitudine a autorului, exprimată într-una din cele mai frumoase poezii din carte, din care reproducem aceste versuri antologice: „Cînd rătăcesc adeseori prin lume, / în rana visului răsare noaptea / durerea potopită fără nume; / Mă-mbolnăvesc de depărtare, / gelos pe soarele / care-l sărută fruntea dimineții / și-o leagănă pe brațe-n inserare, / gelos pe stele și pe lună / care în fiecare noapte / îi înfășoară umerii-n tăceri / și-l luminează nobila cunună“ (Țara). Tărîm de legendă, mioritic!

Cu *Un om în Agora*, Dumitru Popescu întregeste o vocație, conturînd o voce distinctă în poezia noastră contemporană.

HRISTU CĂNDROVEANU

EVOLUȚIA

ȘI

VIITORUL TERREI

Planeta pe care trăim este alcătuită dintr-o mare varietate de forme de organizare a materiei. În mod mecanic, putem împărți materia Pământului în mai multe geosfere; dintre acestea, cele referitoare la structura internă a Pământului, unde datele sînt incomplete și nesigure, ne vor interesa mai puțin.

Geosferele „clasice” vor fi atunci: atmosfera (aerul), hidrosfera (apa), litosfera (partea superficială, adică relieful), biosfera (viața) și, cea mai recentă, antroposfera (sau socio-sfera). Între acestea există relații foarte precise. Suprafața de interferență a tuturor geosferelor creează maximum de dinamism și complexitate a planetei.

Marele nostru geograf S. Mehedintz arată că există legi foarte precise în interacțiunile geosferelor, că există o subordonare cauzală (în timp și spațiu) a lor. Modul particular de îmbinare și interacțiune a celor 4 sfere naturale, excepțional de diversificat, a dus la apariția unei game largi de regiuni naturale, de la ghețurile Antarcticii sau pusturile Africii, pînă la mediul optim al regiunilor temperate.

Acetui mediu natural, rezultat din interferența geosferelor naturale, i se adaugă acțiunea cu totul spectaculoasă a celei mai noi sfere terestre: antroposfera. Apariția antroposferei este împlinirea unei legi interne de dezvoltare a biosferei, după cum și biosfera este împlinirea unei legi interne a lumii nevie. Antroposfera reprezintă, deci, dinamismul superior al evoluției biosferei și în general al materiei. Deși este cea mai nouă, cu o masă infimă, cu totul nesemnificativă, în raport cu celelalte geosfere, apariția antroposferei determină o modificare cu totul spectaculoasă și radicală a raporturilor de pînă acum, o transformare esențială însăși a Terrei ca planetă.

De obicei se fixează vîrsta Pământului la 4-5 miliarde de ani, dintre care, în cea mai mare parte planeta noastră a trăit relativ pustie, fără viață: abia în ultima parte a apărut viața și, foarte recent, omul.

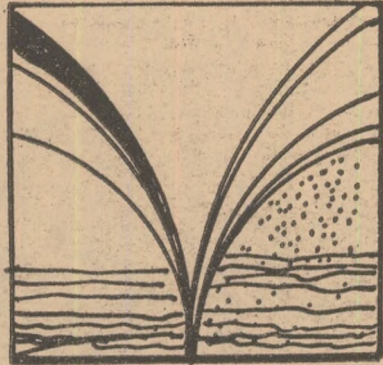
Este o preocupare îndeosebi a ultimilor ani aceea de a elabora prognoze în diferite domenii, privind evoluția viitoare probabilă a fenomenelor studiate.

În general, asupra viitorului Terrei se pot face două mari categorii de imagini prospective, în funcție de implicarea sau nu a activității omenești.

Prima categorie cuprinde prognoze pe termen foarte îndepărtat, de milioane, chiar miliarde de ani, în care este luată în considerație doar evoluția fizică a planetei, fără implicarea oamenilor, pe baza unor extrapolări a cauzelor și fenomenelor cunoscute pînă acum; este inclusă aici „stingerea” posibilă a Soarelui după cîteva miliarde de ani, „căderea” Pământului în Soare conform traiectoriei sale spirale, instalarea unor noi glaciațiuni etc.

A doua categorie are însă în vedere descrierea unor „modele de viitori” în care acțiunea societății omenești este considerată ca factor determinant al evoluției planetei și în care se ia ca referință un interval mai scurt de timp (de multe ori, pînă în anul 2000).

Este evident însă că planeta se va dezvolta în mare parte conform unor legi care au acționat în trecut și vor acționa și în viitor, sub forma unor transformări perma-

nente. Aici includem procesul natural de „expansiune” a Terrei, transformările geologice, procesele geomorfologice (formarea reliefului), modificările climatice etc; tot aici includem fenomenele rezultate din acțiunea societății asupra mediului, cum ar fi exploatarea resurselor naturale, extinderea și intensificarea utilizării spațiului, transformarea „calității” mediului prin radiații, poluare, eroziune, industrializare, urbanizare etc.

Majoritatea proiectelor actuale au în vedere un interval relativ scurt de timp (cîțiva ani, cel mult cîteva decenii), un spațiu relativ limitat al suprafeței terestre și răspund în general unor necesități actuale.

Dintre acestea vom menționa: explorarea și exploatarea mai largă a mărilor și oceanelor prin utiliza-

ȘTIINȚĂ • ȘTIINȚĂ • ȘTIINȚĂ

rea resurselor minerale (petrol, diamante), alimentare (pești, alge) și, în economie, a apei desalinizate; construirea unor mari sisteme hidroenergetice și amenajarea complexă a unor bazine hidrografice, cum ar fi pe Volga, Enisil, Nil sau, în perspectivă, pe Ind, Amazon; construirea unor poduri (peste Bosfor, peste strîmtoarea Messina), a unor tunele (pe sub M. Minecii; între insulele Honshu și Hokkaido, în Japonia) pentru realizarea unor legături mai bune; utilizarea complexă a regiunilor deșertice prin fertilizarea, irigarea, cultivarea și popularea lor, precum și prin utilizarea unor resurse ale subsolului (petrol, săruri); proiecte de urbanizare și organizare optimă a spațiului Terrei; sint conturate de pe acum proiectele de construire a unor mari concentrații urbane („megapolisuri”), cum ar fi Boston — New York — Washington (25-30 mil. loc.), San Francisco — Los Angeles (10 mil. loc.), Chicago — Pittsburgh (10 mil. loc.), concentrarea urbană Ruhr (15 mil. loc.), Tokio (15 mil. loc.) etc.; foarte numeroase sînt, de asemenea, proiectele de industrializare a unor regiuni, care vor duce la modificarea profundă a mediului natural.

Cele mai interesante proiecte — dar relativ îndepărtate în timp — au în vedere interacțiunea om-natură în caracterul ei global, ca interacțiune între două sisteme în relație.

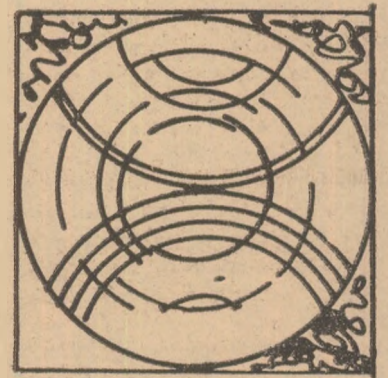
Un prim proiect global este acela de dirijare a climei prin procedee care acum sînt chiar dificil de imaginat. S-au înregistrat progrese considerabile în ce privește obținerea datelor meteorologice, prelucrarea lor, elaborarea unor prognoze, utilizarea sateliților, meteorologiei. ceea ce va duce la o mai bună cunoaștere și prognoză a climei. O etapă superioară, de „control” a unor fenomene a și început; în 1970, a avut loc o experiență de anihilare a unui ciclon în formare; este pentru prima oară cînd un fenomen natural distrugător nu a mai avut loc, datorită intervenției oamenilor. Etapa superioară — după cunoașterea și controlul unor fenomene climatologice — va fi dirijarea climei la nivelul întregii planete.

Un alt proiect global, care merge pe linia unor preocupări actuale, este utilizarea optimă a oceanului și transformarea lui într-un nou „mediu” de viață. Alături de exploatarea resurselor (petrol, săruri, fier etc.), vegetale (alge) și animale (pești), se preconizează efectuarea unor culturi submarine, construirea unor industrii și chiar a unor orașe submarine.

Tot un proiect global, dar foarte greu de precizat în mecanismele lui de realizare, este acela de dirijare a biosferei, mai mult, așa cum se exprimă profesorul sovietic G.N. Volkov, de „transformare a biosferei într-un domeniu rațional reorganizat și dirijat, adică în domeniul neosferei”. Aceasta necesită o cunoaștere foarte aprofundată și complexă a relațiilor și legăturilor biosferei în ansamblu pe care științele despre natură sînt chemate să o aducă.

Tendința acestui proces complex de adecvare reciprocă între mediul natural al Terrei și societatea omenească, va avea ca efect, pe de o parte, „umanizarea” continuă a naturii, și, pe de altă parte, „naturalizarea” omului. Karl Marx a intuit admirabil acest proces, arătînd că „științele naturii vor îngloba în sine știința despre om, după cum știința despre om va îngloba în sine științele naturii”, ajungîndu-se la o „singură știință”. Se va realiza astfel o sinteză nouă, superioară, între om și natură, între societatea omenească și mediul natural al planetei.

OCTAVIAN MINORUȚ

• BREVIAR ȘTIINȚIFIC • BREVIAR ȘTIINȚIFIC •

Hibridizarea parasexuală

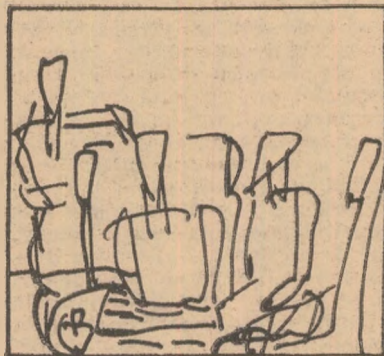
„...una din metodele de creștere a numărului varietăților de plante deja existente care pot fi folosite la creșterea producției de alimente. Metoda a fost pusă la punct de o echipă de cercetători de la Laboratorul Național Brookhaven al Comisiei de Energie Atomică a S.U.A. și publicată în Comunicările Academiei de Științe a S.U.A. vol. 69, pag. 2292, din 1972. Pînă la această lucrare, încercările de a combina două celule genetice de la diferite specii de plante în vederea realizării unui hibrid nu au condus la nici un rezultat. Dr. Carlson, autorul acestei noi metode, a reușit să crească o plantă hibridă matură din combinarea a două celule genetice care aparțineau la două specii de tutun diferite. Această metodă de formare a noi specii ocolește complet procesele normale sexuale de reproducere a plantelor. După cum se știe pentru obținerea de specii hibride se folosește metoda standard de încrucișare cu ajutorul polenizării plantelor. Tehnica nouă pusă la punct constă în aceea că protoplasta (unitate a protoplasmului) izolată dintr-o varietate de țesuturi poate induce reproducerea întregii plante, protoplastele putînd fi stimulate să se unească prin manipulari experimentale. Deci, unirea a două protoplaste și regenerarea unei plante hibride fără ciclul sexual normal permite crearea, teoretic, a unei varietăți mari de plante cărora să li se prezică performanțele.

Cheia rezolvării acestei noi teh-

nici, existentă ca idee de mult timp, a fost găsirea condițiilor experimentale care să regenereze planta. Pentru a avea o idee ce a însemnat „găsirea condițiilor experimentale” exacte, selectarea celulelor de plantă se face cu ajutorul calculatorului electronic din milioane de candidați. Apoi, se selectează enzima corespunzătoare pentru a dizolva pereții protectori ai plantei (din celuloză), și, în continuare, se caută formularea exactă a mediului coloniilor de cultură a celulelor împreunate, parametrii pentru încolțirea primară, apariția frunzelor etc.

Noile plante hibride obținute cu această nouă tehnică se aseamănă perfect, din toate punctele de vedere, cu aceiași hibridi, dar obținuți prin tehnici sexuale standard.

Aceste cucurci spectaculoase ale „ingineriei genetice” sînt privite cu optimism și încredere în contextul

efortului mondial de mărirea producției alimentare din diferite surse care stau la îndemîna omului.

Noduli de magneziu

„...care se găsesc pe fundul mării și oceanelor pot constitui nu numai un material interesant pentru cercetare științifică, dar și un depozit încă neexplorat de minerale utile ca: fier, nichel, cobalt.

Recent, un articol în Marine Technology Society Journal, vol. 6, nr. 4, pag. 34, 1972, relevă că acești noduli își au originea în praful extra-terestru care cade pe pămînt. Acești noduli dețin probabil și secretul variațiilor încă neexplicate de material cosmic observat în depozitele de minerale utile, în continuă creștere, existente la mari adîncimi în mările și oceanele lumii. Lucrarea de mai sus arată că în mod obișnuit concentrațiile de sferule cosmice în noduli de magneziu pot fi de circa 100 de ori mai mari decît în orice sursă cunoscută. Nodulii acumulează peste circa 15 tone de sferule (mărimea medie a acestora este de 250 micrometri) din cantitatea care cade în mod obișnuit pe pămînt în fiecare an. Concentrația ridicată în minerale de mare interes economic dublată de abilitatea, încă neexplorată de a rămîne mari perioade de timp (pînă la zeci de milioane de ani) pe fundul mărilor și oceanelor fără a fi îngropate, le conferă în actualitatea imediată un interes economic deosebit.

PETRE T. FRANGOPOUL

Cap de copil

CASA CORPULUI DIDACTIC

Cenaclul „Ion Andreescu“

Expoziția de pictură și grafică RODICA DRACEA

La Casa corpului didactic din București — Cenaclul artelor plastice „Ion Andreescu“ — a avut loc recent vernisajul expoziției de pictură și grafică a profesoarei-pictor Rodica Dracea.

Sunt expuse lucrări în ulei, acuarelă, lucrări de grafică, într-un număr destul de mare. Dar nu sub raport cantitativ trebuie privită această expoziție personală, ci sub raportul diversității subiectelor, gradului de emotivitate, al nivelului la care se ridică mesajul artistic, incidența cu spiritul epocii noastre, dacă ea se plasează cu competență în frontul larg al artei; cu alte cuvinte, de ceea ce dorim noi să fie o artă cu audiență, legată de temerurile actualității.

Prin problematică și accesibilitate, expoziția răspunde unor cerințe majore. Peisajele în ulei și acuarelă ocupă un perimetru larg din gama bogată a frumuseților patriei: peisaje din Sibiu, Râșnari, Săliște, Galis,

Făgăraș, Simbăta de Sus, Olănești și din București.

Prin diversitate, prin paleta bogată în nuanțe, prin portativul vibrant al culorii, lucrările expuse dau în ansamblu un optimism robust, care le face receptive, accesibile și emoționale.

Artă, fie ea și modernă, trebuie să păstreze filonul accesibilității, al contingenței cu epoca noastră, cu specificul nostru și, mai ales, să-i mențină contactul ei cu publicul; s-o mandatăm cu patosul compatibil mersului înainte și aceasta nu la întâmplare, ci în ritm viu cu preferențele și, mai ales, cu scopurile destinului nostru de mîine.

Artistul are obligația să cultive gustul pentru artă și admirația publicului pentru ea, ferindu-l de inhibare, de dezgust, de dezinteres, de dezartizare.

Sub acest aspect, al accesibilității, expoziția vine în întîmpinarea acestui scop și răspunde și eposului și direcției actului estetic. Spontanei-

tatea și diversitatea de unghi vizual, de efect cromatic fac ca expoziția să prezinte interes, ceea ce s-a putut constata încă de la vernisaj. Tot sub incidența actualității aș cita portretele: „Cap de copil“; „Studentă“; „Cercetătoare“; etc. care, poate mai mult decît culoarea, marchează o diversitate de reprezentare ale căror efecte emoționale au implicații de analiză psihologică specifică personajelor. Este un argument în plus că artista a aderat — sau poate nu s-a îndepărtat niciodată de nodul gordian al solicitării pe care îl asigură accesibilitatea mesajului artistic.

Cuvînte meritorii avem și pentru Casa corpului didactic și Cenaclul „Ion Andreescu“, prin care se asigură posibilitatea de afirmare a profesorilor-pictori, mereu prezenți cu lucrări valoroase la efervescența plasticii noastre.

CONSTANTIN BIVOLARU

Peisaj din Făgăraș

TVS dirijată, o acțiune a cărei eficiență poate fi îmbunătățită

TVS dirijată a apărut în cadrul mijloacelor de învățămînt concomitent cu cea integrată și ca o variantă a acesteia. Pentru cei care nu sînt încă familiarizați cu denumirea, amintim că TVS dirijată este construită din retransmisile emisiunilor de TVS integrate. În aceeași săptămîină, la două zile interval, în orele de activitate extrașcolară a elevilor (mai exact joia la orele 16,00 p.m.). Așadar, deosebirea dintre cele două forme de manifestare a televiziunii ca mijloc de învățămînt este numai faptul că emisiunile dirijate nu se integrează direct în lecție. În rest, mesajul corespunde programei școlare, ca și planificării calendaristice, iar sub conducerea profesorului poate fi valorificat cu maximă eficiență în lecția imediat următoare viziunii.

Introducerea acestei modalități de folosire a TV școlare a fost determinată de faptul că integrarea simultană a mesajelor televizate nu este posibilă în toate clasele paralele dintr-un liceu, datorită numărului mai mic de profesori la aceeași disciplină, dificultăților de sincronizare a orarului și numărului încă insuficient de tele-receptoare. Intenția organelor care cooperează la realizarea acestei emisiuni de TVS a fost însă ca toți elevii din clasele paralele care nu sînt cuprinși în forma de TVS integrată să fie antrenați și dirijați în întreaga țară pentru a le urmări.

Deși există numeroase exemple pozitive care demonstrează înțelegerea și valorificarea acestei acțiuni, totuși unele observații și date parțiale, adunate pînă în prezent, ne permit să menționăm existența și a unor deficiențe. Astfel, unii profesori nu cer elevilor să urmărească emisiunile de TVS dirijată și, în consecință, nici nu-și propun să le valorifice. Alții dau indicații de vizionare, dar nu le valorifică în lecția imediat următoare, ceea ce slăbește într-o măsură motivația urmării lor regulate. Deși ziua și ora

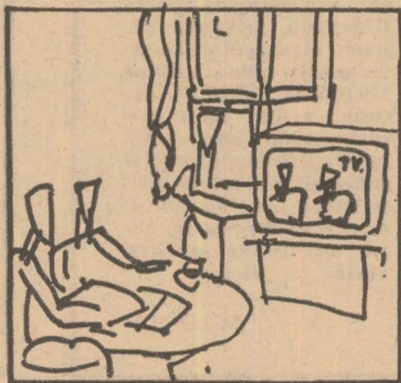
acestor emisiuni sînt cunoscute cu anticipație pentru întregul an școlar, unele conducători de licee nu asigură elevilor timpul liber pentru vizionare, programînd concomitent diferite alte activități. Este de semnalat și faptul că sînt încă destule licee cu internat în care televizorul nu este accesibil elevilor interni la ora emisiunilor de TVS dirijată. De asemenea, în cazurile în care elevii au cursuri regulate după amiază, nu s-a înțeles peste tot că emisiunile își schimbă funcțiile, în sensul că aceea de marți dimineața devine emisiune de TVS dirijată, iar cea de joi de TVS integrată.

TVS dirijată este un auxiliar prețios al profesorului, care are prilejul să-și completeze prin ea, aproape fără nici un efort suplimentar, acțiunea didactică, prin folosirea unor imagini dinamice pe care nu le poate avea la dispoziție cu ușurință. De exemplu, cîți elevi își pot conceptualiza corect, numai prin explicațiile profesorului, modul de

formare și de propagare a influxului nervos, sau cîți reușesc să aibă reprezentări corecte despre Delta Dunării numai prin cîteva imagini statice pe care i le furnizează manualul? Or, toate emisiunile de TVS integrate, redate ca TVS dirijată, au cuprins informații rare actuale, vizualizări ale unor procese în desfășurare și au fost structurate în așa fel încît vizionarea lor să creeze o situație de învățare cu participarea activă a tuturor elevilor spectatori. În al doilea rînd, trebuie să ținem seamă că un elev de liceu nu reușește să vizioneze niciodată 5—6 filme didactice într-un trimestru, fapt corectat prin emisiunile de TVS. În plus retransmisile de TVS dirijată amplifică acțiunea educațională în cadrul unor tehnologii didactice mult mai ușor de realizat decît în situația integrării aceluiași emisiuni. Să nu uităm apoi că elevii de liceu, deși au ajuns la vîrste mari, rămîn niște vizuali, și această latură a potențialității lor nu este bine slujită în învățămîntul de tip tradițional.

Dacă există suficiente argumente care pledează în favoarea folosirii regulate a mesajelor de TVS integrate și TVS dirijată, nu e puțin adevărat că eficiența lor depinde pînă la urmă de cel care le valorifică, adică de profesor. Această activitate a lui constituie un cîmp larg de inițiativă și creație pedagogică. Este încă un domeniu în care între cercetarea pedagogică și practica școlară pot fi întinse numeroase și trainice punți de legătură.

Dr. AL. GHEORGHIU
șeful Laboratorului
mijloace moderne de învățămînt

Notă: Indicațiile metodice pentru integrarea emisiunii de TVS „Zincul și mercurul“, ce va fi transmisă marți 13 februarie la orele 9.00, pot fi consultate în extenso, împreună cu întregul scenariu al emisiunii, în revista Radioteleșcoală și instrucție postșcolară nr. 18 pag. 18—20.

Cum vorbim

Cum scriem

Întrebuințări ale modului optativ

Modul optativ caracterizează verbele predicative din propozițiile enunțiative optative și enunțiative potențiale. În limbajul jurnalistic ne întîmpină însă, destul de des, folosirea acestui mod în propoziții enunțiative reale. Reproducem după textul unei recenzii publicate în revista „România literară“ din 18 ianuarie a.c., cîteva propoziții principale cu verbe predicative la optativ: „Conceptul de poezie ar rezulta din suma celorlalte concepte în cauză“; „Reacția ar presupune sensuri polemice“; „Ca artă, poezia modernă ar urma o tendință spre literalitate“. Construite cu optativul, aceste propoziții exprimă, prin raportare la enunțurile precedente, un conținut conclusiv sau rezultativ, așa cum reiese dintr-un context mai larg: „Acum considerațiile sale sînt orientate spre o cuprindere generală. Poezia modernă s-ar îndepărta progresiv de clasică fundamentare a limbajului figurat. I-au devenit pe parcurs familiare anumite tensiuni semantice, poezii dorind să obțină ambiguitatea înadins. Într-un astfel de context ar apărea exigența literalității“. (Ibid). Autorul reia opiniile susținute în textul recenzat fără să manifeste neîncredere, îndoială, rezervă în privința valabilității lor. Acțiunile (stările) redade prin optativ sînt considerate, în aceste exemple, ca reale, nu realizabile, posibile. Optativul este aici echivalent cu indicativul, modul acțiunilor reale, sigure. Cred că folosirea optativului în astfel de situații reprezintă o modalitate stilistică de a cita spusele cuiva. Recenzentul la care m-am referit este de acord cu caracterul real, sigur al ideilor din propozițiile cu verbe la optativ, dar ține să releve că aceste idei nu-i aparțin. Prin întrebuințarea optativului, recenzentul și autorul recenzat se diferențiază cu claritate.

Cu optativul se realizează și procedeul stilistic de „a atenua un ordin, o propunere“ (vezi „Gramatica limbii române“, vol. II, 1963, pag. 222), de a înzestra comunicarea cu o notă de ezitare sau de politețe. Și de această dată, optativul este, ca valoare modală, echivalent cu indicativul. Iată cîteva exemple din limba literară vorbită: „L-aș întreba pe N. ce l-a determinat să...“; „Aș propune să se includă pe ordinea de zi și...“; „La cele spuse, am adăuga următoarele...“ Notez finalul unei conferințe rostite: „M-aș opri aici cu expunerea și aș fi bucuros să răspund la întrebările pe care mi le veți pune“. Cu această valoare, subliniază „Gramatica“ pe care am citat-o, optativul e recunoscut mai cu seamă la verbe care prin conținutul lor semantic exprimă, indiferent de modul cu care se construiesc, dorința, trebuința, preferința, posibilitatea. Din exemplele date aici se observă însă că sînt și verbe din alte categorii semantice.

Conf. univ. dr.
GRIGORE BRANCUȘ

ȘCOLILE ASOCIATE

Promovarea înțelegerii și cooperării internaționale

Am convingerea că sînt în asentimentul tuturor oamenilor de bună credință afirmînd că dacă părinții de ieri și de astăzi au fost nevoiți să trăiască oribila perioadă a marilor războaie, copiii de astăzi și de mine trebuie să fie educați în spiritul păcii, pentru a deveni prima generație care să nu mai cunoască războiul.

Indiferent de natura lor, majoritatea neînțelegerilor care au generat conflictele militare între state au avut ca teren fertil și lipsa unei bune cunoașteri reciproce, fără prejudecăți între tinerele generații din țările beligerante. De aceea, pentru a preveni pe viitor conflagrațiile militare, pentru a promova în rîndul tineretului idealurile de pace, prietenie și ajutor reciproc, de a face mai bine cunoscute problemele de politică contemporană și preceptele cooperării internaționale între state și popoare, UNESCO a creat în anul 1953 Sistemul internațional de școli asociate UNESCO.

Prin acțiunile ce se desfășoară în cadrul programului sugerat de UNESCO, adaptate la condițiile specifice fiecărei țări și aplicate de școlile asociate, se realizează circuitul mondial al cunoașterii reciproce de către elevi, al culturii și civilizației altor popoare, precum și obiectivele și activitățile O.N.U.

Și pe linia școlilor asociate România participă în mod activ la traducerea în viață a ideilor păcii, colaborării între popoare și cunoașterii reciproce. Școlile asociate UNESCO din țara noastră, în număr de șase, sînt următoarele: Liceul „Nicolae Bălcescu” și Școala generală nr. 150 din București, Liceul nr. 2 din Ploiești, Școala generală nr. 1 din Suceava, Liceul pedagogic din Cîmpulung Muscel și Liceul de muzică „Ion Vidu” din Timișoara. Printre acțiunile mai importante — ce s-au făcut remarcate prin varietatea formelor lor — desfășurate pînă în prezent în cadrul programelor aplicate de școlile asociate din România, se remarcă următoarele:

— Organizarea unor programe

de studii, care au drept obiectiv principal educația elevilor în spiritul înțelegerii internaționale. Așa, de exemplu, Liceul nr. 2 din Ploiești a organizat programe de studii bienale pe tema: „O.N.U. și instituțiile sale specializate — contribuția țării noastre la activitățile acestor organisme internaționale”.

— Inițierea, în cadrul școlii, a unor cercuri UNESCO, unde elevii își desfășoară activitățile de acest gen. Tot în cadrul școlilor asociate a fost organizat Colțul UNESCO, unde sînt expuse diferite obiecte și materiale ilustrînd activitățile acestei organizații.

— Susținerea unor sesiuni științifice, cu care prilej, elevii școlii asociate au prezentat comunicări privind diferite probleme legate de realizările științei și culturii din țara școlii cu care este asociată.

O altă formă de manifestare, de o largă răspîndire a constituit-o organizarea unor simpozioane și reuniuni comemorative cu o tematică variată. Elevii au dezbătut cu acest prilej diferite aspecte privind scopurile și activitățile organizațiilor internaționale, aniversări ale marilor personalități, anii internaționali organizați de UNESCO, de exemplu, „Anul luptei împotriva rasismului și discriminărilor rasiale” (1971) și „Anul internațional al cărții” (1972) etc.

— „Clase pilot UNESCO” înființate la Liceul „N. Bălcescu” (care prin activitatea multiplă și susținută în această direcție, merită cu prisosință titlul de fruntaș al școlilor asociate UNESCO din țara noastră). Aici, fiecare elev studiază una sau două teme dintr-un grup ales și participă la organizarea diferitelor acțiuni de popularizare a UNESCO. Elevii confecționează, de asemenea, diferite materiale de propagandă (planșe, tablouri, afișe etc.).

Gama diversă a manifestărilor ce au avut loc și se desfășoară în prezent, în cadrul școlilor aso-

ciate, nu se limitează doar la cele enunțate aici.

Pentru realizarea unor astfel de activități s-a avut în vedere ca programa școlară și timpul de studiu al elevilor să nu fie afectate. În acest sens, acolo unde a fost posibil, o parte din obiectivele urmărite de programul de școală asociată a fost integrată la diferite discipline, dintre care menționăm: geografia, istoria, limbile străine, muzica, literatura și arta universală etc.

Programele de activitate ale școlilor asociate au fost definite în cursul a numeroase conferințe și reuniuni internaționale pe această temă, unde, de altfel, au fost elaborate sugestii interesante. Așa, de exemplu, documentele Reuniunilor internaționale de experți cu tema „Tineretul și înțelegerea internațională” — care s-au ținut la București în octombrie 1968 și respectiv în iunie 1971 — pot servi ca o excelentă bază teoretică în activitatea școlilor asociate.

Se cuvine în același timp să fie relevată contribuția substanțială și eficientă pe care Secretariatul UNESCO din Paris și Comisia națională română pentru UNESCO, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului, au adus-o pe linia bunei desfășurări a activității școlilor asociate din țara noastră, prin materialele documentare puse la dispoziție și îndrumările date.

„Secolul timpului nostru a început foarte mult, dar „secolul păcii și înțelegerii între popoare” poate începe chiar de astăzi... Să-i educăm pe copiii noștri în acest spirit. Pe această linie, școlilor asociate le revin sarcini mărețe; ele trebuie să se afle în fruntea învățămîntului modern și realist, îmbinînd într-un tot organic, patriotismul pur și înflăcărat cu cele mai nobile idei de pace și înțelegere între popoare.

TITEL CANACHE

„NICOLAUS COPERNICUS” —

un nou centru universitar polonez

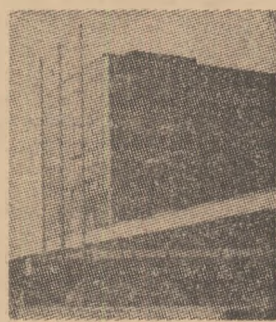
Pe un teritoriu de 84 de hectare, în orașul Torun, așezat într-o regiune pitorească de pe cursul fluviului Vistula, se află în curs de construcție un nou centru universitar polonez. Deși nu și-a deschis încă por-

țile, noua instituție poartă deja un nume de prestigiu: „Nicolaus Copernicus”. În acest an, aniversarea a 500 de ani de la nașterea marelui astronom, matematician și medic care a combătut cu curaj concepția scolastică ce situa Pământul în centrul Universului, fundamentînd științific o nouă teorie, revoluționară pentru acele timpuri — cea heliocentrică — va fi sărbătorită nu numai în Polonia, ci și în multe țări ale lumii. Centrul acestor manifestări va fi însă orașul Torun unde, la 19 februarie 1473, Copernic a văzut lumina zilei.

Șantierul centrului universitar a fost deschis în 1967. Astăzi, pe aceste locuri se înalță deja un corp cu 7 etape în care vor funcționa Rectoratul, Facultatea de filologie, mai multe cabinete de studii lingvistice.

Au mai fost terminate lucrările la trei cămine pentru studenți, două hoteluri destinate asistenților, o cantină, două săli de gimnastică, o policlinică. Clădirile facultății de chimie, cu numeroase săli de studiu și laboratoare, marele auditoriu cu 950 de locuri și numeroase alte edificii sînt aproape terminate.

Centrul universitar a

Clădirea Facultății de filologie a Universității Copernicus

fost astfel planificat, încît construcțiile vor continua și după octombrie 1973, cînd facultățile își vor deschide ospitalier porțile miilor de studenți veniți din toate colțurile țării. Astfel, pînă în 1980 se vor mai inaugura Institutul de științe economice, de arte plastice și altele.

„Vrem să cinstim amintirea marelui flu al orașului nostru prin lucrări care să fie folosite de atît generației actuale, cît și celor viitoare” — a declarat Mirian Rissmann, primarul adjunct al orașului Torun (oraș care numără astăzi 130 000 de locuitori), definind astfel rolul ce-i revine noii universități în pregătirea viitoarelor generații de intelectuali și cadre de specialiști pentru economia în plină ascensiune a țării vecine și prietene.

AL. DIMA

TEACHERS OF THE WORLD

Intr-unul din numerele recente ale revistei „Teachers of the World” Jean Petite — secretar pentru educație al Uniunii naționale a profesorilor din școlile secundare din Franța — publică articolul „Progresul tehnico-științific și critica sistemului de învățămînt în capitalism”, în care abordează unele din problemele vitale cu care este confruntată școala în țările occidentale.

În vederea realizării unei școli democratice, autorul arată că este necesară definirea relației dintre progresul tehnico-științific și dezvoltarea învățămîntului în capitalism. Cîtă vreme în țările socialiste există o legătură directă între progresul tehnico-științific și școală, datorită sistemului economico-social, care prin adaptarea planurilor de învățămînt, prelungirea învățămîntului obligatoriu, planificarea fondurilor etc, face posibilă introducerea descoperirilor științifice în școală, în sistemul capitalist acest lucru nu se poate realiza. Aici, știința și dezvoltarea tehnologică au devenit elemente fundamentale ale reproducției avuției. De aceea, pentru capitalism, este important de a capitaliza toate acestea, sau, cu alte cuvinte, de a le rezerva pentru sine, în vederea creșterii acumulării profitului. Pe aceasta se bazează și evoluția politicii școlare în țările capitaliste, printre care și în Franța.

În capitalism, accesul spre cercetare științifică este rezervat unui număr restrîns de oameni, unei elite.

Celor mulți li se rezervă un învățămînt care asigură însușirea exclusivă a unor cunoștințe profesionale sau de cultură generală, tot în vederea obținerii de profituri.

Izolarea școlii constituie o trăsătură fundamentală a sistemelor didactice din țările capitaliste. Capitalismul chiar cînd face referință la revoluția tehnico-științifică în scopul dezvoltării teoriilor posibile ale modernismului pedagogic, tot în scopul amînitării o face. Datorită faptului că dezvoltarea mijloacelor de învățămînt în vederea schimbărilor calitative din educație sînt respinse, acesta rămîne închisat și conservator.

Un alt aspect îl constituie refuzul de a asigura o pregătire corespunzătoare educatorilor. Capitalismul adîncește, organizează și menține diferențele sociale dintre categoriile de educatori. În esență, el menține structurile existente care opun pe dascăli cu o perioadă de pregătire scurtă, celor cu o perioadă de pregătire mai lungă.

Pe de altă parte, el adîncește și opoziția dintre învățători și cadrele didactice provenite din alte domenii, care sînt folosite într-o măsură tot mai mare în locul primei categorii. Acest lucru este cu atît mai ușor, cu cît pregătirea științifică a învățătorilor este insuficientă.

În aceste condiții, campaniile care se desfășoară pe plan mondial pun sub semnul întrebării școala ca instituție, precum și obligativitatea școlară. În țările capitaliste industrializate, școala este acuzată ca generator al inegalității culturale și științifice.

În încheiere, autorul arată că este necesară intensificarea luptei împotriva politicii școlare din societatea capitalistă, pornind de la aceste constatări.